

JUAΛ

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA

JUAΛBA BΛΦA

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada bΛsia. Poa 80are Epeso purude baside bΛsia. BaribΛrΛ cartade jaraē bΛa idjia bΛdada. ΛcΛrΛmaara naλ cartade Juaλba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩã bΛ” trλ jarabadjia (21:20-24).

Juaλba naλ cartara djabarã itea bΛsia cawadamãrẽã ãdjia Jesudebema ãjãpedadara wãrãda. Idjaba jũmarã itea bΛsia Jesura wãrãda ãcõrẽ Warrada ãjãnamãrẽã. Maλ crĩcha dromara Juaλba bΛsia 20:31ne: “Jũma naλgΛra bΛsia bãrãba Jesura ãcõrẽba ēdrΛ edabari diai jaradada, ãcõrẽ Warrada ãjãnamãrẽã. Mãwã ãjãnibΛrΛ idjideba zocai bai arada ero beadia.”

Naλ cartade Juaλba ebuda cawabisia Jesura wãrãda ãcõrẽneba zesida. MaλgΛra naãrã cawabisia ēberãrãba jara panΛneba (1:1-51). Maλare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o bΛdeba (2:1neba aba 11:44daa). Maλare Juaλba bΛsia Jesu beui carea bΛdebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeda crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ãjã beaba idji ãrẽbada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naλ cartade Jesuba ebudaara jaradisia ãcõrẽ Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maλ awara ebuda bedea bΛa ãcõrẽba idji Warra quĩrĩã

βΛdebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sãwã idji ïjã beara quĩrĩã βΛda (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naãrãeda “Bedeã” abadada βasia.* Mañ Bedea abadara Ācõrẽ ume ābaa βasia. Wãrãda Ācõrẽda mãwã βasia.

² Idjira naãrãeda Ācõrẽ ume βasia.

³ Idjideba Ācõrẽba ne jũmada osia. Idji neẽ Ācõrẽba ni cãrẽ sida oẽ basía.†

⁴ Bedea abadaba zocai bai arada dia βΛã. Mañ zocai bai arara ãnaa quĩrãca βΛa, mañneba Ācõrẽba ëberãrãa idjidebemada cawabi βΛ bẽrã.

⁵ Ācõrẽba cawabi βΛra pãĩmane urua eradra βΛ quĩrãca βΛa. Mañ uruara pãĩmaba poya quiaẽa.‡

⁶⁻⁷ Ëberãda βasia Borocuebari Juañ abadada.§ Ācõrẽba idjira diabuesia ãnaanebemada bedeamãrẽã, jũmarãba ïjãnamãrẽã.

⁸ Juañra mañ ãnaaẽ basía, ãteβΛra mañ ãnaanebemada bedeadajia.

⁹ Nañ ëjũãne zeida βadadrΛ mañ ãnaa dji ara basía. Idjira jũmarã itea urua βΛa.*

---

* **1:1** Mañ versículede Juañba Jesucritora Bedeada trã jarasia. Ara mañ quĩrãca Jesucritora Bedeada trã jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. ΛcΛra judiorãba jarabadjidaa Bedea abadara Ācõrẽ necawaada. AcΛdua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** *Mañ uruara pãĩmaba poya quiaẽa.* Griego bedeade mañba idjaba jara βΛa: “Mañ uruara pãĩmaba poya cawaẽa.” § **1:6-7** Griego bedeade ababe “Juañ” βΛ βΛa. * **1:9** Isaía 49:5-6.

10 MaλgΛ λnaara naλ ējũāne ḅasia. Ācōrēba idjideba naλ ējũāra ođamīna naλ ējũānebemarāba idjira cawadaē basía.

11 Bajāneba idji druadebemarāmaa zesia. Māwāmīna idjira bia edadaē basía.

12 BaribΛΛ idji bia edapedadarāba idjira ijāsidaa. Maλ bērā idjia ādjirāra ḅΛsia Ācōrē warrarāda ḅeadamārēā.

13 Ādjira Ācōrē warrarā badaē basía ādji papaba todadeba wa ādji djibarirāneba. ĀtebΛΛ ĀcōrēbΛΛ idji warrarāda ḅΛsia.

14 Bedea abadara naλ djara edapeda dadjirā tāēna nībabadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāa ebuđa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā ḅΛda. Maλne dairāba unusidaa idjira dji droma ḅΛda, dadjirā Zeza Warrada māwā ḅΛ bērā.

15 Borocuebari Juaλba idjidebemada nāwā jġua jarabadjia:

–Māa naλ ēberānebemada nāwā jara ḅabadjia: “Mā caidū zebΛΛra mλ cāyābara dji dromaara ḅΛa, idjira mλ naēna ḅada bērā.”–

16-17 Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirāa diasia, baribΛΛ Jesucritodeba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāwā ḅΛda idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba ḅΛda. Wārāda idji bia waibΛa ḅΛdeba jūma dadjirāra ḅarima zocārā careba ḅΛa.

18 Ni abaλba Ācōrēra ununacaa.† BaribΛΛ dji Warra ababe ḅΛra Ācōrē bērā idjaba dji Zeza ume

† 1:18 Exodo 33:18-20.

ãbaa bΛ bërã, dadjirãa cawabisia Æcõrëra wãrãda sãwã bΛda.‡

Borocuebari Juaãnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

¹⁹⁻²⁰ Judiorã dji dromarãba Jerusaleãneba sacerdoterãda, levitarã sida Juaãmaa diabuesidaa. MaãgΛrãba Juaãa iwidiisidaa:

-¿BΛra cai? ¿BΛra Æcõrëba ëdrΛ edabari diai jaradaca?-

Maãne idjia ebuda jarasia:

-Mãra Æcõrëba ëdrΛ edabari diai jaradaëa.-§

²¹ Ædjirãba wayacusa iwidiisidaa:

-¿Mãëteara bΛra cai? ¿BΛra Elíaca?-*

Idjia panusia:

-Mãra Eliaëa.-

Ædjirãba waya iwidiisidaa:

-BΛra ¿Æcõrëneba bedeabari dji droma bΛ zeida badaca?-†

Idjia panusia:

-Mãra maãgΛëa.-

²² Maã carea Ædjirãba iwidiisidaa:

-¿Mãëteara bΛra cai? Dai diabuepedadarãa bΛdebemada jarade wãnida panΛa. Ara bΛdjidebemada daia ¿cãrëda jarai?-

²³ Maãne Juaãba panusia:

‡ **1:18** *Dji Warra ababe bΛra.* Griego bedeade ΛCΛΓΛ cartade bÁ bΛa: “Æcõrë ababe bΛra.” Æcõrë bërã *idjaba.* Griego bedeade ΛCΛΓΛ cartade maãra neëa. § **1:19-20** Æcõrëba ëdrΛ edabari diai jaradada. Mãra griego bedeade “Crito” bÁ bΛa. Critora trãëa. Jara bΛa “Æcõrëba ëdrΛ edabari diai jaradada” wa “Æcõrëba dadjirã Boroda bΛdada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” * **1:21** Malaquia 4:5-6. † **1:21** Deuteronomio 18:15-19.

-Ăcōrēneba bedebari Isaíaba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga bΛde abaΛba naġda jara bΛa: Dadji Boro ora jipa jaridada.” ‡ Mġra maġ ēberāa.-

²⁴ Juaġmaa diabuepedadarāra ġcΛrΛ pariseorā basía. §

²⁵ MaġgΛrāba idjía iwidišidaa:

-BΛda Ăcōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaēbΛrΛ, idjaba EliaēbΛrΛ, idjaba Ăcōrēneba bedebari dji dromaēbΛrΛ, ġcai trġneba bΛa ēberārāra jāwā borocuecua bΛ?-

²⁶⁻²⁷ Juaġba nāwā panusia:

-Mġara baidoba borocuebaria. BaribΛrΛ mġ caiđu zeida bađara bārā tāēna bΛmġna bārāba idjira adua panΛa. Idjira mġ cāyābara dji dromaara bΛ bērā, idjia jġrūne jġ bΛ ērāi carea mġra bia bΛēa.-

²⁸ Jūma maġgΛra māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaġ do waa quġrārē ġmāđau odjabariare Juaġba borocue bađama.*

Jesura Ăcōrē Oveja Zaquea

²⁹ Maġ nurēma Juaġba Jesuda idjima zebΛrΛda unusia. Maġne idjia jarasia:

-ġAcΛđada! JāġdrΛ Ăcōrē oveja zaquea. Idjideba Ăcōrēba naġ ējūānebemarāba cadjirua obadara quġrādoaya. †

³⁰ Idjidebemada mġa naēna jarasia: “Mġ caiđu zebΛrΛra mġ cāyābara dji dromaara bΛa, idjira mġ naēna bađa bērā.”

‡ **1:23** Isaía 40:3. § **1:24** Griego bedeadē maġba idjaba nāwā bġ bΛa: “Juaġmaa diabuepedadarāra pariseorāba diabuesidaa.”

* **1:28** Maġ Betaniara dji Jerusaleġ caita bΛ puruēa. AcΛrΛmaarā Juaġba Betaniada bΛsia Batanea drua trġda āi bΛbΛrΛdeba. Idjaba ġcΛrΛ cartade “Betābara” bġ bΛa. † **1:29** Levitico 16:20-22.

³¹ Naēna m̄a adua b̄asia Jesuda m̄aw̄a b̄ada. BaribΛrΛ m̄a baidoβa borocue b̄a israeler̄ba cawaɗam̄rēã caida Ācōrēba diabuedada.-

³² Idjaba jarasia:

-M̄a unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchir̄a quĩr̄aca zepeda Jesu ume bebΛrΛda.

³³ M̄a adua b̄asia idjira dji dromaara b̄ada. BaribΛrΛ m̄a borocuem̄rēã Ācōrēba diabueside n̄aw̄a jarasia: “B̄a unuya m̄ Jaurera ab̄a ēber̄ã ĩr̄ã zepeda idji ume bebΛrΛda. UnubΛrΛde b̄a cawaya mā ēber̄ab̄rΛ m̄ Jaurera dia beida.”‡

³⁴ M̄a mālḡara unusia. Mā carea m̄a jara b̄a idjira w̄ar̄ada Ācōrē Warrada.-

Jesu ume n̄ibabadar̄a dji nār̄abemar̄ã

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

³⁵ Mā nurēma Borocuebari Juāra wayacusa arima b̄asia. Idjaba idji ume n̄ibabadar̄a umé panasidaa.

³⁶ Māne Juāba Jesura caita w̄abΛrΛda unupeda jarasia:

-¡AcΛɗadua! Jari b̄adrΛ Ācōrē Oveja zaquea.-

³⁷ Mā ũr̄inapeda Juā ume n̄ibabadar̄ã umébemara Jesu caidu w̄asidaa.

³⁸ Jesuba jēda acΛbΛrΛde idji caidu zebɗada unusia. Māne iwid̄is̄ia:

-B̄ar̄ba ¿c̄ar̄eda quĩr̄ã panΛ?-

Ādjia jarasidaa:

-Rabi, b̄ra ¿s̄ama b̄abari?- (Mā bedea Rabiba jara b̄a “Jaradiabari.”)

³⁹ Jesuba panusia:

‡ **1:33** *M̄ Jaurera dia beida.* Griego bedede “m̄ Jauredēba borocue beida” b̄ b̄a. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29.

-AcΛde zedadua.-

Ara maŕda wānapeda unusidaa sāma bābarida. Maŕ ewaride idji ume panesidaa quewara babΛΛ bēřā.

⁴⁰ Juaŕba jarada ūřīnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aba Simoŕ Pedro djaba Andre basía.

⁴¹ Andrera Jesuma bapeda naārā idji djaba Simoŕda jΛΛde wāsia. Unupeda jarasia:

-Daiba unusidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.-§

⁴² Maŕbe Andreba Simoŕra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba Simoŕmaa acΛpeda jarasia:

-BΛra Joná warra Simoŕa, baribΛΛ idiba ŕtaa bΛra Ceba adia.-* (Maŕ trŕ Ceparā idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trāna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadaa wāida crīchasia. Maŕ bēřā Pelipeda jΛΛasia. Unupeda jarasia:

-Mŕa quīřī bΛa bΛra mŕ ume nībaida.-

⁴⁴ Maŕ Pelipera Betsaidá puruēbema basía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basía.

⁴⁵ Maŕne Pelipeba Natanaelda jΛΛde wāsia. Unupeda jarasia:

---

§ **1:41** Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Maŕra griego bedeade “Crito” bŕ bΛa. Critora trŕēa. Jara bΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛdada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” * **1:42** Joná. Griego bedeade maŕ trŕra Juaŕ abadaa. Ceba, Pedro. MaŕgΛrŕ trŕba jarabadaa “mōgara.”

-Moiseba bΛda leyde jara bΛ ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedeabadarāba idjidebemada bΛsidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.-

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

-¿Māwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zeica?-

Pelipeba jarasia:

-Wāna acΛde.-

⁴⁷ Jesuba Natanael idjimaa zebΛrΛ unuside jarasia:

-¡AcΛdadua! NaλdrΛ wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.-

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca bada bērā iwidisia:

-BΛa mλnebemada ¿sāwā cawa bΛ?-

Jesuba panusia:

-Pelipeba bΛ jΛrΛde wāi naēna mλa cawa basia bΛra higojō bacuru edrecare bΛda.-

⁴⁹ Maλ carea Natanaelba jarasia:

-Jaradiabari, bΛra wārāda Ācōrē Warraa. BΛra dadji israelerā Boroa.-

⁵⁰ Maλne Jesuba jarasia:

-Mλa bΛra higojō bacuru edrecare bΛda cawasiada a bΛ carea ¿bΛa māwā crīcha bΛca? Maλ cāyābara ne ununaca waibΛara beada zocārā unuya.-

⁵¹ Maλbe Jesuba jarasia:

-Wārā arada mλa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmΛda ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mλ, Naλ Djara Edada bΛmaa uđaa zedapeda ātaa wā duanΛda.-†

---

† **1:51** Genesi 28:12.

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ũbea badacarea ĕberāda dji edasidaa Caná purude Galilea druade. Mañ carea b̄srida ewarida o panasidaa. Jesu papada mama basia.

² Jesura, idji ume n̄babadarā sida mañ quima edab̄r̄ b̄srida o pan̄maa jarasidaa wānamārēā.

³ Māwā pan̄ne uva b̄ara jōna b̄rā dji papaba Jesua jarasia:

–Uva b̄ara jōsia.–

⁴ Mañne Jesuba jarasia:

–Papa, ¿cārē cārēā b̄a m̄ā mañḡara jara b̄? Mā ewarira wadi jūēē b̄a.–*

⁵ Barib̄r̄ Jesu papaba dji jede pan̄a jarasia:

–Idjia jarab̄r̄a jūma odadua.–

⁶ Mañne sei zoco waib̄a mōgara odada arima panasidaa. Judiorāba mañ zocodeba baidoda juebadjidaa ne s̄ḡd̄peda Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Zocozu veinte wa treinta galoñ poya beasia.†

⁷ Mañne Jesuba uva b̄a jede pan̄a jarasia:

–Za bea zocoda baidoba biradadua.–

Ara mañda bira t̄a n̄m̄sidaa.

⁸ Mañbe Jesuba jarasia:

–Jāñbe mañr̄i jueđapeda uva b̄a jede pan̄a boro-maa ededadua.–

---

* **2:4** *Mā ewari.*   Λ̄c̄r̄amaarā Jesuba jara basia idji beadiēbemada. Dewararāmarā Jesuba jara basia idjira Ācōrēba diai jarada ebuđa cawabi ewariēbemada. Idjaba āc̄r̄amaarā jara b̄a Jesuba uva b̄a diaiēbemada wa idjia ne ununaca oi ewariēbemada.   † **2:6** *Veinte wa treinta galoñ.*   Λ̄c̄r̄a traduccioñne b̄sidaa ochenta wa cien litro. Griego bedede b̄a b̄a “metreta umé wa ũbea.”

Ara maãda mãwã osidaa.

⁹ Maãbe uva ða jede panΛ boroba maã baido badada do zasia. Wãrãda uva ðada dosia, baribΛrΛ idjia adua basia sãma juesidada. Ababe dji jede panΛbΛrΛ cawa panasidaa. Uva ða jede panΛ boroba dji umaquĩrã quima edaya ðada trãpeda jarasia:

¹⁰ -Jũmarãba naãrã uva ða biara ðada jedebadaa. Jĩrũare quĩrã pΛrrΛ duanenacarea uva ða mãcuaẽ ðada jedebadaa. BaribΛrΛ bΛa uva ða dji biara ða mẽrã erobadada ãrãbΛrΛ jedebibΛrΛ.-

¹¹ Maã ne ununaca naãrã odara Jesuba Caná purude Galilea druade osia. MaãgΛdeba idjira dji Dromada unubisia. Mãwã idji ume nĩbabadarãba idjira wãrãda ãjãsidaa.

¹² Mãwãnacarea Jesura Capernauã purudaa wãsia. Idji papada, idji djabarãda, idji ume nĩbabadarã sida idji ume ãbaa wãsidaa. Mama dãrã pananaẽ basia.

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã jΛrecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorã Egiptodeba ãdrΛpedada quĩrãnebabada ewarida caita basia.‡ Maã bãrã Jesura Jerusaleãnaa wãsia.

¹⁴ Mama ãcõrẽ de droma dajada unusia ãcõrẽa babue diadi careabemada nẽdobue panΛda. Pacada, ovejada, puchirã sida nẽdobue panasidaa. Idjaba ãcΛrΛba ãcõrẽ de dromane diaida ða paratara dji drua ãiba zebΛdarãa nẽbΛa nẽdobuebadjidãa ãibema paratara diacara panana bãrã.

---

‡ 2:13 Exodo 12:1-27.

15 Mañ carea Jesuba jãcarada soa quĩrãca osia. Mañba Æcõrẽ de dajada duanara, ãdji ovejada, ãdji paca sida jũma ãyã jaretacuasia. Dji parata nẽdobuebada mesa coretacuabara de ãdji paratara egode cua dogosia.

16 Mãwã obara de idjia puchirã nẽdobuebadarãa jarasia:

–Jũma naãgara ãyã ededadua. Mã Zeza dera ne nẽdobuebada deda orãnadua.–

17 Mañne idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa Æcõrẽ Bedeade nãwã bã bãda: “Bã de dromara mãa bio quĩrã bã bẽrã mãra beuya.”[§]

18 Mãwã bã de judiorã dji dromarãda arima panasidaa. Maãgaraãba Jesua jarasidaa:

–Dairãa unubidua Æcõrẽba bãa jãwã obi bãda.–

19 Jesuba panusia:

–Naã de dromada ãrĩnibara, mãa ewari ùbeade wayacusa oya.–

20 Mañne judiorã dji dromarãba jarasidaa:

–Naã Æcõrẽ de dromara 46 poa edesia jũma pãrãni carea.* Maãda bãa çsãwã ewari ùbeade jũma oyada a bã?–

21 Jesuba naã de dromaana aside ara idjidebemada bedeã basia.

22 Idji ãrẽbadacarea idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa idjia mãwã jaraãada. Mañbe ãdjirãba Æcõrẽ Bedeade bã bãra, Jesuba jaraãa sida wãrãda ãjãsidaa.

§ 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade bã bãa: “Bã de dromara mãa bio quĩrã bã bẽrã mãra babueya.” * 2:20 Æcõrẽ de droma pãrãnada cuarenta y sei poa edesia baribara waibara o panana bẽrã pãrãnaca basía.

Jesuba ēberārā sāwā bea cawada

²³ Judiorā Egiptodeba ēdrΛpedada quiṛānebabada ewariē Jesura Jerusaleλne ḅasia. Maλne zocārā ne ununacada osia. Maλ carea zocārāba idjira ījāsidaa.

²⁴ BaribΛrΛ Jesuba jūmarā crīchada cawa ḅΛ bēṛā ījāé basía ādjia wārāda ījā panΛda.

²⁵ Jūmarā soda cawa ḅΛ bēṛā ni abaΛba idjía ēberārā sāwā beada jaradiē panasidaa.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda ḅasia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basía.

² Maλ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Maλbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panΛa ḅΛra Ācōrēba diabuedada. BΛa o ḅΛ ne ununacara ni abaΛ ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume ḅΛēbΛrΛ.–

³ Jesuba idjía jarasia:

–Wārā arada mλa bλa jaraya: ēberāda wayacusa todaēbΛrΛ Ācōrē purudebema baēa.–*

⁴ Maλ carea Nicodemoba idjía iwīdisia:

–¿Sāwā dadji drōā ḅΛda wayacusa todi? Māēteara ¿dadji papa ḅiteda wāida ḅΛca wayacusa todamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

---

* **3:3** *Wayacusa toēbΛrΛ.* Griego bedeade maλba idjaba jara ḅΛa: “Bajāneba toēbΛrΛ.”

–Wārāda m̄la b̄la jaraya: baidodeba, Ācōrē Jau-
redeba bida todaēb_{ΛΓΛ}, Ācōrē purudebema baēa.†

⁶ Dadjī papaba tođara naļ djaradeba zeda, a,
barib_{ΛΓΛ} wayacusa tođara Ācōrē Jauredeba tođaa.

⁷ M̄la wayacusa tođida pan_Λana ada carea
jūmawāyā crīcharādua.

⁸ Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara
ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa
wāida. Ara maļ quīrāca b̄la Ācōrē Jauredeba
tođara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa pan_Λ
ēberā sođe sāwā o b̄lda.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba ¿sāwā maļra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–B_Λra Israeldebemarāa Ācōrē beđea jaradiabari
dji dromamīna ¿maļda adua b̄lca?

¹¹ Wārā arada m̄la b̄la jaraya: daiba cawa
pan_Λnebemada, unu pan_Λnebema siđa beđea
pan_Λla barib_{ΛΓΛ} daiba beđea pan_Λra bārāba
ļjānacao.

¹² M̄la naļ ējūāne unubadadebema jara b̄lda
bārāba ļjānacab_{ΛΓΛ}, bajānebemada jaraib_{ΛΓΛ} ¿sāwā
ļjāni?

¹³ Ni ab_Λlda bajānaa wānacao maļ cawai carea.
Ababe m̄l, Naļ Djara Edadaba maļra cawa b̄la,
bajāneba zeda bērā.‡

¹⁴⁻¹⁵ Moiseba ējūā pōāsa ewaraga b̄lde dama
ļt_Λ jira b̄lde quīrāca,§ m̄l, Naļ Djara Edadara ļt_Λ

† **3:5** _{ΛCΛΓΛ}maarā maļ beđeaba nāwā jara b̄la: “Ācōrē Jau-
reba ēberā sag_Λpeđa wayacusa tobiēb_{ΛΓΛ}, maļ ēberāra Ācōrē pu-
rudebema baēa.” ‡ **3:13** Griego beđeade _{ΛCΛΓΛ} cartade idjaba

b̄l b̄la: “Idjira bajāne b̄l bērā.” § **3:14-15** Numero 21:4-9.

jira bΛdia mΛ ãjãbΛdara Ñcõrẽ ume ewariza zocai beadamãrẽã.*

16 Wārāda Ñcõrẽba ēberārā bio quĩrĩā bΛ bẽrā idji Warra aba bΛda nañ ējũānaa diabuesia jũma idji ãjãbΛdara aduarānamãrẽã, ātebΛrΛ idji ume ewariza zocai beadamãrẽã.

17 Ñcõrẽba idji Warrara nañ ējũānaa diabueē basía ēberārā bedeade bΛmãrẽã ātebΛrΛ diabuesia ēdrΛ edamãrẽã.

18 Ñcõrẽba idji Warra ãjã bΛra bedeade bΛada aēa. BaribΛrΛ idji Warra ãjãē bΛra Ñcõrẽba bedeade bΛada abaria, idji Warra aba bΛda igara bΛ bẽrā.

19 Ñcõrẽba nañ ējũānebemarāra bedeade panΛana abaria nañ carea: ãnaara nañ ējũāne zesia jũmarāba sãwā nĩbađida panΛda ununamãrẽã. BaribΛrΛ ēberārāba obadara cadjirua bẽrā pãĩmadrΛ biara quĩrĩāsidaa.

20 Jũma cadjirua obadaba ãnaara quĩrĩānacaa. Λnaanaa zedacaa ādjia cadjirua o panΛra cawarānamãrẽã.

21 BaribΛrΛ jũma wārā ēpẽ beara ãnaanaa ze panΛa ādjia Ñcõrẽba quĩrĩā bΛ quĩrĩaca obadada jũmarāba cawadamãrẽã.

Borocuebari Juaãba Jesudebema bedeada

22 Māwānacarea Jesura idji ume nĩbabadarā sida Judea druadaa wāsidaa. Mama panasidade idji ãjãbΛdara borocuebadjia.

23 Maãmisa Juaãba borocue bΛbadjia Enoãne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba ãtaa

---

* **3:14-15** Griego bedeade ãcΛrΛ cartade idjaba bΛ bΛa: “Beudapeda aduarānamãrẽã.”

bogadrΛ nūmabadjia. Ēberārāra idjimaā wābadjidaa, maļne idjia borocuebadjia. (

²⁴ Maļgara māwāsia Juaļ preso jidadi naēna.)

²⁵ Maļ ewaride ḷCARḷ Juaļ ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasiāda Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ne sḷgḷbadadebema carea.†

²⁶ Māwānacarea Juaļmaa wānapeda jarasiāda:

–Jaradiabari, bḷ ume Jordaļ quīrārē badaba ēberārāra borocue bḷa. Idjiēbemada bḷa bedeasia. Jūmarāda idjimaā wā duanḷa.–

²⁷ Maļ carea Juaļba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēbḷrḷ, ni abaḷba ēberārāra zocārā jḷrḷ peēa.

²⁸ Bārāba māa jaradara ūrīsiāda. Māa jarasia māra Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia māra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēā mā caidu zeidebemada.

²⁹ Quima edabḷdade dji wērā edabḷrḷ umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarabḷrḷra ījā oi carea. Baribḷrḷ bḷsrida bḷa idji bedeada ūrī bḷ bērā. Ara maļ quīrāca māa ūrī bḷa mā dji biaba ēberārāra jḷre bḷda. Maļ carea māra bio bḷsrida bḷa.

³⁰ Idjida dji dromaara baida bḷa. Māra edaara baida bḷa.–

Ataarebema ēberā

³¹ Ataareba ze bḷra jūmarā cāyābara dji dromaara bḷa. Naļ ējūāne beara naļ ējūānebema bērā aba namabemadrḷ bedeabadaa. Maļ bērā bajāneba ze bḷra jūmarā cāyābara dji dromaara bḷa.

† 3:25 *Dewara judio.* Griego bedeade ḷCARḷ cartade bḷ bḷa “judiorā.”

³² IdjiabΛΓΛ bedea bΛa bajãne ununanebemada, ũrĩnanebema sida. Mãwãmĩna idjia bedea bΛra naļ ĕjũãnebemarã ni ababba ĩjãnaca.

³³ BaribΛΓΛ idji bedea ĩjã bΛba cawa bΛa Ācõrẽba jara bΛra wãrãda.

³⁴ Ācõrẽba diabuedaba Ācõrẽ bedeadada jarabaria, Ācõrẽba idji Jaureda idji ume bemãrẽã diada bẽrã.

³⁵ Dadji Zeza Ācõrẽba idji Warrara quĩrĩã bΛa; maļ bẽrã ne jũmada diasia idji jΛwaeda erobamãrẽã.

³⁶ Idji Warra ĩjã bΛra Ācõrẽ ume ewariza zocai baya, baribΛΓΛ dji Warra igara bΛra Ācõrẽ ume ewariza zocai baẽa. Ara nawena Ācõrẽba idjira cawa o bΛcãrĩa.

4

Jesu Samariadebema wẽrã ume bedeadada

¹ Maļ ewaride pariseorãba ũrĩsidaa Jesuba Juaļ cãyãbara ĕberãrã zocãrãara erobãda idjaba borocue bΛda. (

² Wãrãda Jesuba ĕberãrãra borocueẽ basía. Idji ume nĩbabadarãbΛΓΛ borocuebadjidada.)

³ Pariseorãba maļ ũrĩpedadada Jesuba cawada bẽrã Judea druade badada Galilea druadaa way-acusa wãsia.

⁴ BaribΛΓΛ Galileadaa wãi carea Samaria druade wãida basía.

⁵ WãbΛΓΛde Samariade bΛ puru Sicar abadama jũẽne wãsia. Maļ purura Jacoboba idji warra Josea diada ĕjũã caita bΛa.*

* **4:5** Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32.

6 Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa baboode Jesura ode n̄ba s̄e basia. Mañ b̄rã mañ baido juebada uria caita ch̄mesia.

7-8 Jesu ume n̄babadarãra puruɗaa wãnoasidaa codi carea ne n̄eode. Mãwã ɓaɗe w̄rã Samariaɗebemada baido jueɗe zesia. Jesuba mañ w̄rãa jarasia:

-M̄a baidoda diadua.-

9 Mañne w̄rãba Jesua jarasia:

-M̄ra Samariaɗebema w̄rãa. ¿Cãrẽ cãrẽa judioba m̄a baidoda iwidi ɓa?-

Idjia mãwã jarasia judiorãba Samariaɗebemarã quĩrĩanaca b̄rã.†

10 Jesuba panusia:

-Ãcõrẽba dia ɓada ɓa cawabɗaɗa idjaba za baido iwidi ɓada caida cawabɗaɗa, ɓa m̄a baidoda iwidiɗcasia. Mañbe m̄a baido zocai bai djiwidi diabarida diacasia.-

11 W̄rãba jarasia:

-ɓa ¿cãrẽba baido juei? Nañ baidora eɗu ɓa. Mañ zocai bai djiwidi diabari baidora ¿ɓa sãma juei?

12 Dairã drõã naẽnabema Jacoboba nañ baidora dairã itea amesia. Nañgɗebemada idjia do ɓabadjia. Idji warrarãba, idji animarã biɗa dobadjidaa. ¿Mãwãra ɓara Jacobo cãyãbara dji dromaara ɓaca?-

13 Jesuba panusia:

† 4:9 *Judiorãba Samariaɗebemarã quĩrĩanaca b̄rã.* Griego bedeaɗe mañba idjaba nãwã jara ɓa: “Judiorãra Samariaɗebema epeɗeode ne coɗaca b̄rã.”

-Bariduaba za ʘ baidoda doibʘʘ, wayacusa opichiaya.

¹⁴ Baribʘʘ mʘ dia ʘ baido doʘʘʘ waa opichiaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai baya, mʘ dia ʘ baidora idjide ewariza bogadr ʘ quĩrāca bai bērā.-

¹⁵ Mañne wērāba jarasia:

-Māēteara mañ baidora mʘ diadua waa opichiarāmārēā, idjaba waa nama baido juede ze amaaba.-

¹⁶ Mañ carea Jesuba jarasia:

-ʘ quimada trñne wāpeḁa namaa zedadua.-

¹⁷ Wērāba jarasia:

-Mʘra quima neē ʘʘ.-

Jesuba jarasia:

-ʘʘ jara ʘʘ wārāa. ʘʘ quima neē ʘʘ.

¹⁸ Wārāda ʘʘ quima juesuma edabʘʘʘ. Idjaba ʘʘ nañ ewaride eroʘʘ ʘ quimaēa. ʘʘ jara ʘʘ wārāa.-

¹⁹ Mañ carea wērāba jarasia:

-Mʘmaarā ʘʘ Ācōrēneba bedebarida jāwā ʘʘ.

²⁰ Dai drōā naēnabemarāba nañ eyade Ācōrēa bia bedeadjidāa,‡ baribʘʘ bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleñebʘʘ idjia bia bedeadida panʘ. ¿Sāmabʘʘ wānida pan Ācōrēa bia bedeadidi carea?-

²¹ Jesuba panusia:

---

‡ **4:20** Samariadebemarāba Guerizim eyade Ācōrēa bia bedeadjidāa. Josuera, idji ume pan sida mama Ācōrēa bia bedeesidāa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quĩrāpe ʘʘ.

-M̄la jara b̄ara ñjãdua. Ewari aba nañ eyade idjaba Jerusaleñne bida dadji Zeza Ācōrēa bia bedeade wānaēa.

²² Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeabadamīna idjira adua pan̄a. Barib̄ara dai judiorāba idjira cawa pan̄a, judiorāneba Ācōrēba s̄wā ēberārā ēdra edabarida cawabi b̄a b̄rā. §

²³ Barib̄ara ewari jūēida b̄ara jūesia. Idira dadji Zezaba quīrīā b̄a ēberārāba ādji beamaba bia bedeadida idji Jauredeba idjaba wārāda cawa pan̄neba. Aba māwāb̄ara idjia aride bia bedeadia.

²⁴ Ācōrēra jaurea. Mañ b̄rā ēberārāba idjia bia bedea quīrīā pan̄b̄ara māwā odida pan̄a idji Jauredeba idjaba wārāda cawa pan̄neba.-

²⁵ Wērāba jarasia:

-M̄la cawa b̄a Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara wārāda zeida.* Idji zeb̄ara dadjirāa ne jūmada cawabiya.-

²⁶ Mañ b̄rā Jesuba jarasia:

-M̄, b̄a ume bedea b̄ada idjia.-

²⁷ Māwā b̄ade Jesu ume nībabadarāra purudeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesidaa Jesura wērā ume bedea b̄ada unune zepedada b̄rā. Barib̄ara ni abaaba Jesua iwididaē basia cārēda quīrīā basida wa cārēā wērā ume bedea basida.

²⁸ Mañbe wērāba idji zocora amepeda purudaa wāsia. Jūpeda ēberārāa jarasia:

---

§ 4:22 Isaia 2:2-3. * 4:25 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeade "Crito" b̄a b̄a. Arameo bedeade jarabadaa "Mesias." Critora idjaba Mesīara tr̄ēa, āteb̄ara jara pan̄a "Ācōrēba ēdra edabari diai jarada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda b̄ada."

29 –Māa ununa ēberāda acΛde wānadrΛ. Idjia mĀa jarasia jūma mĀa naēna ođada. Māa crĭcha ɁΛa idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.–

30 Ara maĀda ēberārāra purudeba wābΛrΛsidaa Jesu ɁΛmaa.

31 MaĀmisa Jesu ume nĭbabadarāba idjĭa beđea djuburia panasidaa ne comārēā.

32 BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–Ne coēa, māa coi carea eroɁΛra bārāba adua panΛa.–

33 Idji ume nĭbabadarāba ādjiduba jara duanesia:

–AbaΛba idjira ne cobisisicada.–

34 MaĀ bērā Jesuba ādjirāa jarasia:

–MĀ Diabuedaba obi ɁΛra jūma o ɁΛde ne co ɁΛ quĭrāca ɁΛa.

35 Bārāba jarabadaa: “Wadi jedeco quĭmārē ɁΛa néu ewadi carea.” BaribΛrΛ māa jaraya: acΛđadua, ēberārā māmaa zebΛdara néu purea taɁΛ quĭrāca panΛa. Ācōrē beđeara ara nawena ĭjāni carea ɁΛaa.

36 Néu ewadi ewarira jūēsia. Néu ewabΛda quĭrāca bārāra trajadia ēberārāba māda ĭjānamārēā. Māwā ādjirāra Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabΛrΛ carea ɁΛsrĭdabarĭa. Ara maĀ quĭrāca bārāra ɁΛsrĭdadia ēberārāba mā ĭjābΛda carea. MaĀ bērā dji néu ewabarira dji ubari ume ɁΛsrĭda panania.

37 Dadjia jarabadara wārāa: “AbaΛda ne uida ɁΛa idjaba abaΛba ewaida ɁΛa.”

38 Ara maĀ quĭrāca māa bārāra diabuesia dewararāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panΛa.–

39 Zocārã Samariadebemarã maļ purude panabadaba Jesura iļāsidaa, wērãba nãwã jarada bērã: “Idjia m̄la jarasia jūma m̄la naēna ođara.”

40 Samariadebemarãra Jesumaa zedapeda bedea djuburiasidaa ādji ume bẽmārẽã. Maļbe Jesura ādji purude ewari umé besia.

41 Idjia jaradia b̄ađe ādjirã awara zocārãba iļāsidaa.

42 Ādjirãba wērãa jarasidaa:

–Dairãba ababe b̄la jarada carea iļã panlẽa, āteb̄ar̄l̄ iļã panla idjia jaradia b̄ada ũrĩpedada bērã. Dairãba cawasidaa idjira wārãda jūmarã ědr̄l̄ edabarida.–†

Jesuba Galileade warra biabida

43 Samiade ewari umé bapeda Jesura Galilea druadaa wãsia.

44 Maļ naēna idjia jaradoasia Ācõrẽneba bedeabarira ara idji druadebemarãba wayadacada.‡

45 Jesu Jerusalēne baside Galileadebemarã sida duanasidaa Egiptodeba ědr̄l̄pedada quĩrãnebabada ewari badi carea. Mama Jesuba ne ununaca o b̄ada unusidaa. Maļ carea idji Galileade jūẽside ādjirãba bia edasidaa.

46 Galilea druade b̄ađe Jesura wayacusa Caná puruđaa wãsia idjia naēna baido uva ba babidamaa.§ Maļmisa Capernauļ purude basia dji boroare trajabari dji dromada. Maļ ěberã warrada bio cacua biẽ basia.

† 4:42 Jūmarã ědr̄l̄ edabarida. Griego bedede ěcar̄l̄ cartade idjaba b̄l̄ b̄la “Crito.” ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24. § 4:46 Juaļ 2:1-11.

47 Mañne idjia ũrĩsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara mañda Caná purudaa wãsia Jesu bamaa. Jũepeda bedea djuburiasia idji warra jũacãyã nũmada biabide wãmãrẽã.

48 Jesuba idjía jarasia:

-Bãrãba ne ununacada ununaẽbãrã mãa jara bãra ïjãnaẽa.-

49 Baribãrã dji ãberãba jarasia:

-Mã Boro, mã warra jaidai naẽna isabe wãna.-

50 Jesuba jarasia:

-Diguidaa wãdua. Bã warrara biasia.-

Dji ãberãba ïjãna bẽrã ara mañda wãsia.

51 Diguidaa jũebãrãde idji nezocarãba audiabariðapeda jarasiðaa:

-Bã warrara biasia.-

52 Mañne idjia iwiðisia:

-¿Sããbe mãwã biasi?

Ãdjia panusiðaa:

-Nuena ãmãðau buyaðacarea dji cãwamiara dugusia.-

53 Mañne dji zezaba cawasia ara mã hora quĩrãca Jesuba bã warrara biasiðaa asida. Mãba idjia, jũma idji ãberãrã biða Jesura ïjãsiðaa.

54 Jesura Judeadeba Galileadaa jẽda zebãrãza ne ununacada o bãbadjia. Mããgã ne ununaca oðara dji umẽbema ne ununaca oða basia.

5

Jesuba ãnãũbada ewariðe cacua biẽ bã biabida

¹ Mãwãnacarea judiorãba Jerusaleã purude ewari dromada osiðaa. Mã bẽrã Jesura mamaa wãsia.

2 Jerusaleñ purude cuibadada ʙΛA judiorãba coropedadada. Mañ cuibadara dji purude eda wãbada Oveja abada caita ʙΛA. Hebreo bedede Betzatá abadaa.* Dji baido caita de zaqueda jue-suma panΛA.

3 Mama egode cacua biẽ beada, dauberrea beada, jĩrũ biẽ beada, ʙΛRADRΛ bea sida zocãrã baraasia. [Ãdjirãba domimiada jã panabadjidaa.

4 Edaude bajãnebema nezocada mañ baido domimia ode zebadjia. Mãwã obΛRADe dji naãrã mañ baidode eda wãbΛRADa idji cacua biẽ ʙADARA biabadjia.]†

5 Mañne ẽberãda ʙasia 38 poa cacua biẽ ʙΛda.

6 Jesuba mañ ẽberã egode tabΛ unuside cawasia idjira mama dãrãbΛRADa. Mañ bẽrã idjia iwidisia:

-¿BΛra bia quĩrã ʙΛca?-

7 Mañne dji cacua biẽ ʙΛba panusia:

-Mãe mΛ Boro, baribΛRΛ mΛa neẽ ʙΛa caiba mΛra doeda ʙΛida domimiabΛRADe. MΛ eda wãya ʙΛmisa dewarada mΛ na eda wãbaria.-

8 Jesuba jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapeda nĩbae wãdua.-

9 Ara mañda dji ẽberãra biasia. Idji cΛdara edapeda nĩbae wãsia. BaribΛRΛ mañ ewaridera ãnãũbada ewari basía.

10 Mañ bẽrã judiorã dji dromarãba ẽberã cacua biadaa jarasidaa:

-Idira ãnãũbada ewari bẽrã bΛ cΛdara edecara ʙΛA.-

11 Mañne idjia panusia:

---

* 5:2 *Betzatá*. Griego bedede zocãrã cartade “Betsda” wa “Betsaidá” ʙΛ ʙΛA. † 5:4 Griego bedede ãCΛRΛ cartade beɔea corcheteɔe ʙΛRA neẽa.

–BaribΛΓΛ mλ biabidaba jarasia: “BΛ cΛdara edapeda wādua.”

¹² Ādjirāba iwīdisidaa:

–¿Caiba bía māvā bΛ cΛdara edapeda wāduada asi?–

¹³ BaribΛΓΛ idji cacua biabida trāra adua b̄asia. Jesura ēberārā zocārā nūmΛ tāēna b̄adada āyā wāna b̄ērā idjia poya jaraē basía.

¹⁴ Māvānacarea Jesuba idjira Ācōrē de droma dajada unusia. Maλbe jarasia:

–Bio ūrīdua: bΛra biada b̄ērā waa cadjiruara orādua bΛ biē b̄ada cāyābara biēara b̄erāmārēā.–

¹⁵ Māvānacarea dji ēberāra judiorā dji dromarāmaa wāpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

¹⁶ MamaΛba ātaa judiorā dji dromarāba Jesura bio biē jara panesidaa maλ ēberāra ānāūbada ewaride biabida b̄ērā.‡

¹⁷ BaribΛΓΛ Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mλ Zeza Ācōrēba wadibida ānāūē ēberārāra careba b̄Λa idjaba mλa bida ānāūē careba b̄Λa.–

¹⁸ Jesuba māvā Ācōrēra idji Zezaada aside judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quīrīā panesidaa. Idjia ānāūbada ewaride ocara panΛda oda awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba ΛbΛa idji Warraa dia bΛdebema

¹⁹ Maλbe Jesuba ādjía jarasia:

–Mλa wārā bedēada bārāa jaraya: mλ, Ācōrē Warraba ara mλduba cārē sida poya oēa. BaribΛΓΛ mλa unu b̄Λa mλ Zezaba o b̄Λa. Jūma mλ Zezaba o b̄Λra mλa bida o b̄Λa.

‡ **5:16** Griego bedēade ḄcΛΓΛ cartade idjaba b̄Λ b̄Λa: “Bea quīrīā panesidaa.”

20 Mā Zezaba māra quĩrĩã ðla. Mañ bẽrã jũma idjia o ðara m´la unubibaria. Mañ awara idjia nañ ne ununaca oða cãÿãbara ne waiðlara ðda unubiya. Mañ carea bãrãba cawa crĩchadaẽ duanenia.

21 Mā Zezaba beuðarã ãrẽbabipeða zocai ðbari quĩrãca m´la zocai ðaira m´la dia quĩrĩãðrã dia-baria.

22 Mañ awara mā Zezaba ni aþaða cawa oẽa. ãtebðrã māra ðsia jũmarãda cawa omãrẽã.

23 Mãwã jũmarãba mā Zeza waya pan quĩrãca mā sida wayađia. Mā wayaẽ ðba mā Zeza sida wayaẽ ða, mā Zezaba māra nañ ãjũãnaa diabueda bẽrã.

24 Wãrã arada mā jaraya: bariduaba mā bedeada ãrĩpeða mā Diabuedada ãjãibðrã, mañ ãberãra idji ume ewariza zocai ðaya. ãcõrẽba idjira biẽ ðãã. Wãrãda mañ ãberãra beu ðaðada zocai ðaya.

25 Wãrã arada mā jaraya: ewari zeida ðaðara jũẽsia. Namaþba ãtaa beuða quĩrãca ðeba mā, ãcõrẽ Warra bedeada ãrĩnia. Mā ãjãðdaba zocai ðai arada edađia.

26 Mā Zezara zocai ðai djibaria. Mā mañ zocai ðaira diabaria idjia m´la diada bẽrã.

27 Mañ awara māra ðsia jũmarãda cawa omãrẽã, māra Nañ Djara Edaða bẽrã.Š

28 Mā jara ð carea cawa crĩchadaẽ þearãnada. Wãrãda ewari aþa jũmarã beuðarãba mā, Nañ Djara Edaða beðeara ãrĩnia.

29 Mañne jũmarãda ãrẽbađia. Ne bia o ðaðara ãrẽbađia ãcõrẽ ume ewariza zocai beađi carea, baribðrã cadjirua o ðaðara ãrẽbađia m´la biẽ ðmãrẽã.

³⁰ Ara mǎduba cārē sida poya oēa. Mǎa ēberāra cawa obaria mǎ Zezaba jarabΛrΛ quĩrāca. Mǎa jipa cawa obaria. Mǎa quĩrĩā bΛ quĩrāca ocaa ātebΛrΛ mǎ Zeza, mǎ Diabuedaba quĩrĩā bΛ quĩrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare bedeabada?

³¹ Mǎa jara bΛra wārāmĩna ara mǎdjidebemada bedeā bΛ bērā bārāmaarā wārāéca bΛa.*

³² BaribΛrΛ mǎ Zezara mǎare bedeā bΛa. Mǎa cawa bΛa idjia jara bΛra wārāda.

³³ Maǎ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaǎmaa diabuesidaa mǎnebemada iwididamārēā. Maǎne idjia jarađara wārā basia.†

³⁴ Mǎa jaralē bΛa ēberāda mǎare bedeāmārēā. BaribΛrΛ Juaǎba mǎnebema jarađara mǎa biđa bārāa jara bΛa ēdrΛdamārēā.

³⁵ Juaǎra ĩbirā urua quĩrāca basia. Bārāra idji ānaane bΛsriđa panasiđaa idjira bārā ume dārā badaēmĩna.

³⁶ BaribΛrΛ Juaǎba jarađa cāyābara naǎgΛda mǎare biara bedeā bΛa. Mǎ Zezaba obi bΛda mǎa jūma o bΛ bērā cawabi bΛa mǎ Zezaba mǎra wārāda diabuesida.

³⁷ Wārāda mǎ Zeza, mǎ Diabuedara mǎare bedeā bΛa. BaribΛrΛ bārāba idji bedeara ũrĩnaca‡ idjaba idjira ununacaā.§

³⁸ Idjaba idji bedeara bārā sođe neē beaa,* mǎ, idjia Diabuedara ĩjānaca bērā.

³⁹ Bārāba Ācōrē Bedeara quĩrācuīta acΛbadaa crĩcha panΛ bērā maǎgΛdeba Ācōrē ume ewariza

---

* **5:31** Deuteronomio 19:15. † **5:33** Juaǎ 1:19-34. ‡ **5:37** Exodo 33:11. § **5:37** Exodo 19:9. * **5:38** Josue 1:8-9.

zocai beadida. Mañ cartaba mñnebemadrΛ bedea
 bΛa.

⁴⁰ Māwāmīna bārāra mñmaa ze quĩrĩānaca zocai
 bai edadi carea.

⁴¹ Mñ jΛrΛē bΛa bārāba mñra bia ununamārēā.

⁴² Mañ awara mñ bārāra cawa bΛa. Cawa bΛa
 bārāba Ācōrēra quĩrĩānacada.

⁴³ Mñra mñ Zeza trñneba ze bΛa, baribΛrΛ bārāba
 mñra bia edadaē panΛa. Mañne dewarada ara idji
 trñneba zeibΛrΛ, mañgΛra bārāba bia edabadaa.

⁴⁴ Bārāba ababe quĩrĩā panΛa dewararāba bārāra
 bia ununida. Ācōrē aba bΛba bārāda bia unuida
 jΛrΛdaēbΛrΛ ¿sāwā idjida ĩjāni?

⁴⁵ Crīcharānadia mñ Zeza quĩrāpita mñ bārāra
 biē jaraida. Bārāba Moiseḁeba bia pananida jñā
 panΛa. BaribΛrΛ ara mañ Moiseba bārāra mñ Zeza
 quĩrāpita biē jaraya.

⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradada wārāda
 ĩjā pananabara mñra ĩjācasidaa, Moiseba
 mñnebemada Ācōrē Bedeade bΛda bērā.†

⁴⁷ BaribΛrΛ Moiseba bΛda sida ĩjānaēbΛrΛ ¿sāwā
 mñ beḁeada ĩjāni?–

6

Jesuba mil juesuma auḁu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa
 quĩrārā wāsia. Mañ amene dromara idjaba Tiberia
 abadaa.*

† **5:46** Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē drōāenabema
 cartade bΛ bΛra Jesudebema.

* **6:1** *Galilea*. Mañ amene dromara Antiguu Testamentoḁe “Quinérēt” wa “Cineret” trñ jarabad-
 jidaa. Luca 5:1ḁe jara bΛa “Genesare.”

² Jesuba ne ununaca o ɬɔdeba cacua biẽ beara biabicusasia. Zocãrã ẽberãrãba maãra unu panana bẽrã idji caidũ wãsidaa.

³ Maãbe Jesura idji ume nĩbabadarã ume eya zaquedaa wãnapeda egode chũpanesidaa.

⁴ Maã ewaride judiorã Egiptodeba ẽdrɔpedada quĩrãnebabada ewarida caita ɬasia.

⁵⁻⁶ Maãne Jesuba unusia ẽberãrã zocãrã idjimaa zebɔdada. Jesuba bio cawa ɬasia cãrẽda oida baribɔrɔ Pelipea iwidisia:

–Paãra ɔsãma nẽdodi jũma naãgɔrã ẽberãrã ne cobidĩ carea?–

Jesuba mãwã iwidisia Pelipeba casa panui cawaya.

⁷ Pelipeba panusia:

–Ëberã dosciento ewari trajada parataba paã nẽdobɔda sida araẽa ãdjirãza maãrĩ cobidĩ carea.–

⁸ Maãne Simoã Pedro djaba Andreda ɬasia. Idjira Jesu ume nĩbabari basia. Maã Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama ɬɔba cebada oɔda paãda juesuma erobɔla idjaba bedada umé erobɔla. Baribɔrɔ jãcua ẽberãrã zocãrã duanɔ itea maãda ɔsãwãi?–

¹⁰ Mama põãjãrã ida ɬasia. Maã bẽrã Jesuba jarasia:

–Jũmarãa jaradadua põãjãrãne chũpanenamãrẽã.–

Ara maãda egode chũpanesidaa. ãdjirãra dji umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca ɬɔla.

¹¹ Jesuba paãra jɔwade edapeda ãcõrẽa bia ɬɔada asia. Maãbe idji ume nĩbabadarã jarasia ẽberãrãa jedecadamãrẽã. Bɛda sida ara maã quĩrãca osia jũmarãba aduba codamãrẽã.

¹² Jūmarāda jāwũã ne copedađacarea Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Dji adubadara jūma j_{ΛΓΛ} pedadua ni maãrĩ bida ãrĩrãmãrẽã.–

¹³ Ara maãda j_{ΛΓΛ} pesidaa. Doce jamara birasidaa maã paã cebada ođa juesumanebema adubadaba.

¹⁴ Jesuba mãwã ođadeba cawabisia idjira Ācõrẽneba ze b_Λda. Ēberãrãba maã ununapeda jarasidaa:

–Wãrãda naãg_{ΛΓΛ} Ācõrẽneba bedeabari dji droma, dji naã ějũãne zeida bađaa.–†

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} Jesuba cawasia ěberãrãba idjira õgo edeđida ãdjirã boroda b_Λđi carea. Maã carea wayacusa iduba eyađe ãtaa wãsia.

Jesu do ãrã nĩbada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

¹⁶ Queuđacarea Jesu ume nĩbabadarãra doeda amene dromanaa wãsidaa.

¹⁷ Jãbade badosidađe Jesura ãdjimaa wadibida jũẽẽ basia. Barib_{ΛΓΛ} waa quĩrãrã chã wãsidaa Capernauãne jũeni carea. Mãwã b_Λđe bio pãĩsosa nũmesia.

¹⁸ Maãne nãũrãda dji cãbãyã puá nũm_Λ bẽrã amene dromara bogozoa nũmesia.

¹⁹ Do quẽsidra wãb_Λdađe unusidaa Jesura do ãrã nĩda.‡ Ādjimaa zeb_{ΛΓΛ} bẽrã ne wayasidaa.

²⁰ Barib_{ΛΓΛ} Jesuba jarasia:

–Mãda jāwã b_Λa. Ne wayarãnadua.–

† **6:14** Deuteronomio 18:15-18. ‡ **6:19** Maã amene dji jedeara die kilómetro b_Λa. Maãg_Λba jara b_Λa cinco wa sei kilómetro wi wãbada basida.

21 Mañne idjira jãbade ðasrida edasidaa. Ara mañda ãdji wãbdama jũesidaa.Š

Jesura zocai bai diabari pañ

22 Mañ nurẽma ëberãrã waa quĩrãrẽ duanenaba quĩrãnebasidaa jãbada ababe basida. Cawa panasidaa mañ jãbade Jesu ume nĩbabadarãra wãsidada. Idjaba cawa panasidaa Jesura ãdjirã ume wãé basida.

23 Mañne dewara jãbada Tiberia purudeba jũecuasia Jesuba ãcõrẽa bia ðlada apeda ëberãrãa pañ cobigadama.

24 Mãwã ðlde ëberãrãba cawasidaa Jesura, idji ume nĩbabadarã sida mama panãeda. Mañ carea ãdjirãra mañ jãbade badocuadapeda Capernauñnaa Jesu jãrãde wãsidada.

25 Jesu amene droma quĩrãrẽ unusidade iwidiisidaa:

-Jaradiabari, ðara ¿sãñbe nama jũesi?-

26 Jesuba panusia:

-Wãrã arada mña jaraya: bãrãba cawadaẽ panãa mña ne ununaca odaba cawabi ðlda. Mñra ababe jãrã panãa jãñ pañ copeadadaba jãwũãpedada bãrã.

27 Trajarãnadua pañ ðerawabarida edadi carea. ãtebãrã trajadadua pañ ãcõrẽ ume ewariza zocai bai diabarida edadi carea. Mañgãra mñ, Nañ Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza ãcõrẽba mñra mañ carea ðasia.-

28 Mañ bãrã ãdjirãba iwidiisidaa:

-Dairãba ¿cãrẽda odida panã ãcõrẽ traju odi carea?-

Š 6:21 Mañ versícolora griego bedede idjaba jara ðla: “Mañne idjira jãbade eda quĩrã panãne ãdji wãbdama jũesidaa.”

29 Jesuba panusia:

–Ăcōrēba obi ɓΛ trajura naŋgΛa: mŋ, idjia Diabuedada ijānida panΛa.–

30-31 Maŋ carea ādjirāba Jesua iwidiŋidaa:

–ǰBΛa dairāa cārēda unubi ɓΛ bedea ijānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga ɓΛde manāda cosidaa. Ācōrē Bedeade jara ɓΛa: “Idjia bajānebema paŋda diasia ādjirāba codamārēā.”* ǰBΛa cārēda oi?–

32 Maŋne Jesuba panusia:

–Wārā arada mŋa jaraya, maŋ bajānebema paŋra Moiseba diaē basía. Mŋ ZezabΛrΛ diasia. Maŋ awara bajānebema paŋ dji arada ēberārāa dia ɓΛa.

33 Maŋ paŋ bajāneba zedaba zocai ɓai arada dia ɓΛa.–

34 Ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, maŋ paŋra dairāa ewariza dia ɓada.–

35 Jesuba jarasia:

–MādrΛ maŋ paŋa. MāabΛrΛ zocai ɓai arada diabararia. Maŋ bērā mŋmaa zebΛrΛra waa jarra ɓaēa. Mŋ ijā ɓΛra waa opichia ɓaēa.

36 BaribΛrΛ mŋa jarađa quĩrāca, mŋa ne ununaca odada bārāba unusidamīna ijānaē panΛa.

37 Mŋ Zezaba mŋa dia ɓΛ ēberārāra mŋ ijāne zedia. Mŋmaa zebΛdara mŋa āyā jΛretaēa.

38 Mŋra bajāneba zeē ɓΛa mŋa quĩrā ɓΛda oi carea. ĀtebΛrΛ zesia mŋ Diabuedaba quĩrā ɓΛda oi carea.

---

* **6:30-31** Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

³⁹ M̃ Diabuedaba quĩrĩã ɓɓa idjia m̃la diadarãra ni aba biɗa aduaẽda. Quĩrĩã ɓɓa nañ ewari jõnacarea m̃la jũma ãdjirãra ãrẽbabida.

⁴⁰ M̃ Zezaba wãrãda quĩrĩã ɓɓa ëberãrãba m̃ra idji Warrada cawadapeɗa ãjãnida idji ume ewariza zocai ɓeadamãrẽã. Mãwãɓɓa m̃la ãdjirãra nañ ewari jõnacarea ãrẽbabiya.-

⁴¹ Jesuba jaraɗoasia “bajãneba zeda paãra m̃la.” Mañ carea judiorã arima ɓeaba idjidebemada biẽ bedeasidaa.

⁴² Nãwã jarasidaa:

-¿Naãgɓa Jesu, Jose warraẽca? Dji zeza, dji papa siɗa dadjirãba unubadaa. ¿Cãrẽ cãrẽã idjira bajãneba zesiada a ɓɓa?-

⁴³ Mãwã panane Jesuba jarasia:

-Waa biẽ bedearãnadaa.

⁴⁴ Ni abaɓba poya m̃ra ãjãã m̃ Zeza, m̃ Diabuedaba idjida m̃maa eneẽɓɓa. Baribɓa m̃ Zezaba eneibɓa nañ ewari jõnacarea mañ ëberãra m̃la ãrẽbabiya ewariza zocai ɓamãrẽã.

⁴⁵ ãcõrẽneba bedeadarã cartade nãwã jara ɓɓa: “ãcõrẽɓɓa jũmarãa jaradiaya.”† Mãwã bariduaba m̃ Zeza bedea ãrĩpeɗa idjideba cawapeɗa m̃ ãjãne zeya.

⁴⁶ Maãgɓa jaraẽ ɓɓa abaɓba dadji Zezara unusida. Ababe m̃abɓa ãcõrẽra unubarria idjimaɓba zeda ɓãrã.

⁴⁷ Wãrã arada m̃la jaraya: ëberãba m̃da ãjãibɓa ãcõrẽ ume ewariza zocai ɓaida erobaya.

⁴⁸ M̃ra pañ zocai ɓai araa.

† 6:45 Isaia 54:13.

49 Bārã drõã naēnabemarãba ējũã põãsa ewaraga ðΛde maná co pananara ababe djico basía. Co pananamĩna beusidaa.

50 BaribΛrΛ bariduaba naļ paļ bajãneba zedada coibΛrΛ beuẽa.

51 Paļ zocai ðai arara m̃a. Bariduaba maļ paļda coibΛrΛ ewariza zocai ðaya. M̃a dia ðΛ paļra m̃ djaraa. MaļgΛra m̃a diaya ēberãrãba zocai ðai arada erobeadamãrẽã.-

52 Mãwã ðΛde judiorã ãdjiduba quĩrũquĩrũ duanΛba jara duanesidaa:

-¿Sãwã idji djarada dadjirãa cobì?-

53 Maļne Jesuba jarasia:

-Wãrã arada m̃a jaraya: bãrãba m̃ djarada doðaēbΛrΛ, m̃ oa sida doðaēbΛrΛ, zocai ðai arada edaðaẽa.

54-55 M̃ djarara cobada dji wãrã araa. M̃ oara dobada dji wãrã araa. Maļ bẽrã m̃ djara co ðΛ, m̃ oa do ðΛba Ãcõrẽ ume ewariza zocai ðaira erobΛa. Naļ ewari jõnacarea m̃a maļ ēberãra ãrẽbabiya.

56 M̃ djara co ðΛ, m̃ oa do ðΛra m̃ ume ðΛa idjaba m̃ra idji ume ðΛa.

57 M̃ Zeza, m̃ Diabuedaba zocai ðaida diai carea erobΛa. M̃ra idjideba zocai ðΛa. Ara maļ quĩrãca m̃ djara co ðΛba m̃neba zocai ðai arada erobΛa.

58 M̃ra paļ bajãneba zeda dji araa. Bārã drõã naēnabemarãba manára cobadjidamĩna jũma beusidaa. BaribΛrΛ m̃ra maná quĩrãca ðΛẽa. Naļ paļ co ðΛra ewariza zocai ðaya.-

59 Jesuba jũma maļgΛra Capernauļne jaradiasia judiorã dji jΛrebada dede.

Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

⁶⁰ Mañ jaradia bΛ ũrĩsidade zocārã Jesu ěpē beaba jarasidaa:

-Idjia jaradara zarea bΛa. ¿Caiba poya ĩjãĩ?-

⁶¹ Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirãra mǎwǎ biē bedeã panΛda. Mañ bĕrã jarasia:

-Mǎa jaradiadara ¿bārãmaa zarea bΛca?

⁶² Mǎwǎ baibΛrΛ bārãba ¿sǎwǎ crĩchađi mǎ, Nañ Djara Edadara λtaa naēna badamaa wǎbΛrΛda un-
usidara?

⁶³ Ācōrē JaurebΛrΛ zocai bai arara diabaria. Nañ djaraba diacaa. Mǎa bārãa jaradia bΛra Ācōrē Jaureba zocai bai ara dia bΛdebemaa.

⁶⁴ BaribΛrΛ λcΛrΛ bārãba wadibida mǎ bedeara ĩjãnaē panΛa.-

Jesuba mǎwǎ jarasia idjia naēnaeda cawa bada bĕrã cairãba idji bedeara ĩjãnaēda idjaba caibΛrΛ idjira jidabida.

⁶⁵ Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ carea mǎa jarasia: mǎ Zezaba ěberãda mǎmaa eneēbΛrΛ, mañ ěberãba poya mǎra ĩjãéa.-

⁶⁶ Mañ carea zocārã Jesu ěpē pananarãba idjira igarasidaa. Waa idji ume nĩbadaē basía.

⁶⁷ Mañ bĕrã Jesuba idjia doce edadarãa jarasia:

-¿Bārã sida wǎbΛrΛđica?-

⁶⁸ Simoñ Pedroba panusia:

-Dai Boro, daida ¿caimaa wǎni? Aba bΛabΛrΛ dairãa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēã.

⁶⁹ Dairãba bΛ bedeara wārãda ĩjã panΛa, idjaba dairãba wārãda cawa panΛa bΛra Ācōrēba dia-
bueda jipa bΛda.-

⁷⁰ Jesuba jarasia:

-Bārã doce panΛra mĭa edasia mĭ ume nĭbadamārẽã. BaribΛrΛ bārãnebemada aba diaurudea.-

⁷¹ Jesuba Juda, Simoĭ Iscariote warradebemada bedea basia. Idjia jĭrũare Jesura jidabisia idji ume nĭbabadarã doce panΛnebamamĭna.

7

Jesu djabarãba idji ĩjãnaẽ panana

¹ Măwānacarea Jesura Galilea druade pΛrrΛa nĭbasia. Judea druadaa wã quĩrĩãé basía judiorã bororãba idjira bea quĩrĩã panana bẽrã.

² Maĭne judiorã de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita ĩasia.*

³ Maĭ bẽrã Jesu djabarãba idjía jarasidaa:

-Biara ĩΛa ĩΛra Judeadaa wãida ĩΛ ěpẽ ĩea jãmabemarã ĩida ĩΛa obarira ununamārẽã.

⁴ Trĭ ĩΛga ĩa quĩrĩã ĩΛba ne o ĩΛra mẽrã ocaa. BΛa ne ununacada o ĩΛ bẽrã ebuda odua jũmarãba cawadamārẽã.-

⁵ Jesu djabarãba măwã jarasidaa ãdjia ĩida idjira Ācõrẽba diabuedada ĩjãnaẽ panΛ bẽrã.

⁶ Maĭne Jesuba ãdjía jarasia:

-Mĭ wãĩ ewarira wadibida jũéé ĩΛa baribΛrΛ bārãra baridua ewaride wãnida panΛa.

⁷ Naĭ ějũãnebemarãba bārãra quĩrãma panĭea. MĭdrΛ quĩrãma panΛa, ãdjirãba cadjirua obadada mĭa ebuda jara ĩΛ bẽrã.

⁸ Wãnadua maĭ ewari droma o panΛmaa. Mĭra wadi wãéa mĭ wãĩ ewarira jũéé ĩΛ bẽrã.-

* **7:2** Levitico 23:33-43.

9 Māwā jarapeda Galilea druade besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panamaa Jesu wāna

10 Jesu djabarāra mañ ewari droma o panamaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. Baribara ebuda wāé basía ēberārāba cawarānamārēā.

11 Judiorā bororāba idjira jara panasidaa. Ādjirāba iwidibadjidaa:

-¿Jāñ Jesura sāma ba?-

12 Mañne zocārā arima duanaba Jesudebemada iwidra bedea duanasidaa. Ara jarabadjidaa: “Idjira ēberā bīaa,” baribara dewararāba jarabadjidaa: “Māwāéa; idjira sewaida ba.”

13 Baribara judiorā bororāda waya panā bēra ni ababa Jesudebemada jigua bedeadaca basía.

14 Mañ ewari droma ēsidra obdade Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeda dajadaare jaradia besia.†

15 Māwā bađe judiorā bororāba cawa crīchadeā basía. Nāwā jigua jarasidaa:

-Ni ababa nañ ēberā jaradiade badamīna ¿sāwā jācua cawa ba?-

16 Mañne Jesuba ādjía jarasia:

-Mā jaradia bara māreēa, āteba mā Diabudeadea.

17 Ācōrēba quīrīā bađa bariduaba oi carea bābara, mañ ēberāba ebuda cawaya ara māđji crīchadeba beadeē bađa. Āteba idjia cawaya mā jaradia bara Ācōrēneda.

18 Bariduada ara idji crīchadeba bedea bābara māwā o ba ēberārāba idjidebemada

† 7:14 Mañ ewari dromara ocho ewari obadjidaa.

bia bedeadamārēã. BaribΛΓΛ abΛba quĩrĩã
 bΛbΛΓΛ dewararãba idji diabuedadebemada bia
 bedeadida, wãrã bedeada jarabaria; sewa ocaa.

19 Moiseba Ācõrē leyra bārãa diasia. BaribΛΓΛ
 bārãba mañ leyra ãñnacaa. Mañ careabΛΓΛ bārãba
 mΛra bea quĩrĩã panΛa.-

20 Mañne ēberãrãba iwĩdisidaa:

-¿Caiba bΛra bea quĩrĩã bΛ? ¿Jai bΛ cacuade bΛba
 mãwã crĩchabi bΛca?-

21 Jesuba panusia:

-MΛa ãñãũbada ewaride ne ununaca aba oda
 carea bārãba cawa crĩchadaē basía.‡

22 BaribΛΓΛ bārã sida ãñãũbada ewaride ne
 obadaa. Umaquĩrã cacuara wēãgobadaa Moiseba
 bΛda quĩrãca. (Wãrãda mãwã odira Moisedeba zeē
 basía, ãtebΛΓΛ bārã drõã naēnabemaneba zesia.)§

23 Ācõrēba Moisea diada ley ãñã odi carea bārãba
 ãñãũbada ewaride bida warra zaque cacuara
 wēãgobadaa. Mañda bārãra ¿cãrē cãrēã mΛ ume
 quĩrũ panΛ ãñãũbada ewaride ēberã biabiãda carea?

24 Bārãba unu panΛ carea biē bedearãnada,
 ãtebΛΓΛ wãrã arada cawadapeda jipa
 bedeadadua.-

¿Jesura Ācõrēba ēdra edabari diai jaradaca?

25 Jesuba Jerusaleãne jaradia baside mañ pu-
 rudebemarãba jara panasidaa:

-¿Idjiēca beadi carea jΛΓΛ panΛara?

26 AcΛdadua, idjira nama ebuda bedeã bΛa.
 BaribΛΓΛ ni abΛba idjía ni cãrē sida jaradaē
 panΛa. Mãēteara dadjirã bororãba crĩcha

‡ 7:21 Juaλ 5:1-9. § 7:22 Genesi 17:10-27.

panasicada idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.*

²⁷ Baribara dadjirāba cawa pana idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zebarede ni ababa cawadaēa idjira sāmaba zebarede.†

²⁸ Mañe Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bare jigua jarasia:

–Wārāda bārāba mra unubadaa idjaba cawa pana sama bavarida. Baribara mra ara mdjideba ze bare, ātebāra mra ze bare wārā jarabaredeba. Bārāba idjira cawadaē pana.

²⁹ Mra idjira cawa bare idjideba zeda bērā. Idjia mra diabuesia.–

³⁰ Mañ carea ādjirāba Jesura jida quirā panasidaa, baribara ni ababa jidadaē basia idji ewarira jūē bare bērā.

³¹ Mañe zocārāba idjira ijāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

–Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zebarede ;nañ ēberāba o bare cāyābara ne ununaca wabara bare oica?–

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

³² Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidra bedea duanda. Mañ carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēā.

³³ Māwā panane Jesuba ēberārā jarasia:

* **7:26** *Ācōrēba ēdra edabari diai jarada.* Griego bedea de bā bare “Crito.” † **7:27** *Λcara judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ni ababa cawadaēda aba idjia Israel ēdra edabarede.*

-M̄ra b̄rã ume d̄rã bāa. J̄wã b̄peda m̄
Diabuedamaa w̄ya.

³⁴ B̄rãba m̄ra j̄r̄dia m̄w̄m̄na ununāa. M̄
w̄b̄r̄amaa b̄rãra poya w̄nāa.-

³⁵ Mā carea judiorã arima beaba ara aduba jara
duanasidaa:

-¿S̄maa w̄i b̄rã dadjirãba idjira waa ununā?
¿Griegorã druadaa w̄ica judiorã j̄ma beaa jaradiai
carea?

³⁶ ¿C̄rẽ c̄rẽã idjia m̄w̄ jara b̄: “B̄rãba m̄ra
j̄r̄dia m̄w̄m̄na ununāa”? Idjaba ¿c̄rẽã jara
b̄ “m̄ w̄b̄r̄amaa b̄rãra poya w̄nāa”?-

Baido zocai bai ara diabaridebema

³⁷ Mā ewari droma o pan̄ne dji j̄r̄arebema
ewarira dji dromaara basia. Jesura j̄r̄arebema
ewaride ãta n̄mepeda j̄gua jarasia:

-Bariduada opichia b̄b̄r̄ m̄maa zedua,
mābe baido zocai bai araдебemada dodua.

³⁸ Āc̄rẽ Bedeade jara b̄a bariduaba m̄da
j̄j̄ib̄r̄ zocai bai arara idjideba do quĩr̄ca de-
wararãmaa wea jira beya ãdjia bida edadam̄rẽã.-‡

³⁹ Jesuba māḡdeba cawabisia idji j̄j̄b̄daba
Āc̄rẽ Jaurera edadida. Mā ewaride Āc̄rẽ Jaur-
era wadi zē basia Jesura wadibida bajãnaa w̄ẽ
bada b̄rã.

Ēberãrãba Jesudebema wariwaria bedea duana

⁴⁰ Mā bedea ũr̄sidade arima duan̄rãba
jarasidaa:

‡ **7:38** Isaía 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1.

-Wārāda naļ ēberāra Ācōrēneba bedeabari dji droma zeida baḏaa.-Š

⁴¹ Idjaba ḷcaḷḷba jarasidaa:

-Idjira Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradaa.-

Baribḷḷḷ dewararāba jarasidaa:

-Māwāéa. Ācōrēba ēdrḷ edabari diai jaradara Galileadeba zeēa.

⁴² ¿Ācōrē Bedeade jara bḷēca idjira Davideba zeida? ¿Davi puru Beleḷneba zeēca?-*

⁴³⁻⁴⁴ Māwā Jesudebemada wariwaria bedea duanḷne ḷcaḷḷba idjira jida quīrīā panasidaa, baribḷḷḷ ni abaḷba jidadaē basía.

Judiorā bororāba Jesu ṽjānaē panana

⁴⁵ Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanḷmaa. Baribḷḷḷ Jesura jidadaē basía. Maļ bērā ādjirāba zarrarāa iwidišidaa:

-¿Cārē cārēā idjira enenaē basi?-

⁴⁶ Maļne zarrarāba panusidaa:

-Ni abaḷ ēberāda jāļ ēberā bedeabari quīrāca bedeacaa.-

⁴⁷ Maļ carea pariseorāba jarasidaa:

-¿Māēteara idjia bārā sida cūrūgasica?

⁴⁸ Dai pariseorāba, dewara dji droma bea biḏa ni abaḷba idjira ṽjānaē panḷa.

⁴⁹ Idji ṽjā beaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.-

---

Š **7:40** Juaļ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19. * **7:42** Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. *Beleḷ*. Miquea 5:2.

50 Mañne Nicodemoda ãdjirã ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeade wã baða basía.†
Maļgλba ãdjirãa jarasia:

51 –Baribλrλ ¿dadjirã leyba jara bλca baridua ēberãda cawa odida panλda idji bedeade ũrĩni naēna?
¿Idjia odada naãrã cawadida panλca?–

52 ãdjirãba panusidaa:

–¿Mãwãra bλra Galileadebemaca? ãcõrē Bedeara bio acλb̄ari baða. Mañne bλa cawaya ni abal ãcõrēneba bedeabarida Galileadeba zeēda.–‡

53 Mãwã duananapeda jūmarãda ãdji deza wãbλrλsidaa.§

8

Wērã daunemana Jesumaa edepedada

1 Mañbe Jesura Olivo eyadaa wãsia.

2 Nurēma diapeda wayacusa ãcõrē de droma dajadaa wãsia. Mama bλde ēberãrã zocãrã idjimaa zesesdaa. Egode chūmepeda ãdjirãa jaradia b̄esia.

3-4 Mãwã duanane judiorã ley jaradiabadaba, pariseorã bida wērã daunema bλ jidapedadada enesidaa. Mañ wērãra arima duanλ ēsi bλdapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, nañ wērãra daiba jidasidaa abal ume daunema bλda.

† 7:50 Juañ 3:1-12. ‡ 7:52 Pariseorãba ãi jarasidaa. 2 Reye 14:25de jara bλa Jonára Gat-heferdebemada. Mañ purura Nazare caita basia Galilea druade. § 7:53 Griego bedeade zocãrã cartade versículo 7:53deba aba 8:11daa neēa. λcλrλ cartade Luca 21:38are odja bλa.

5 Dadjirã leyde Moiseba nãwã bea wērãrãda mōgaraba tabari beabisia.* ¿Bamaarã bia b̄aca mãwã odida?–

6 Adjirãba mãwã jarasidaa Jesuba sãwã panui cawaya. Idjida biẽ jaradida crĩchasiidaa. Maãne Jesura edaa barru chũmepeda idji j̄awa j̄wĩnĩba egorode b̄á besia.

7 Barib̄ar̄a adjirãba mĩã sẽ iwidi pan̄a b̄erã pi-radr̄apeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba naã wērãra mōgaraba tabarida b̄aa.–†

8 Mãwã jarapeda Jesura wayacusa edaa barru chũmepeda egorode b̄á besia.

9 Jesuba jarada ũrĩsidade ara maãda aba aba wãb̄ar̄a nũmesia.‡ Naãrã drõãrãda ãyã wãsiidaa. Maãbe cũdrarã sida wãb̄ar̄asiidaa. Jesura maã wērã ume iduba besia.

10 Jesu ãta nũmeb̄ar̄ade wērãra iduba nũm̄ada unusia.§ Maãbe iwidiisia:

–B̄a biẽ jara duananara ¿sãma pan̄a?* ¿Caiba b̄ara biẽ b̄ai?–

11 Wērãba panusia:

–Ni ab̄āba, m̄ã Boro.–

Jesuba jarasia:

–Mãa bida b̄ara biẽ b̄ãẽa. Wãdua, barib̄ar̄a waa cadjiruara orãdua.–]

Jesu naã ãjũãnebemarã itea ãnaa

* **8:5** Idjaba jara b̄aa dji umaquĩrã sida beuida b̄ada. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. † **8:7** Deuteronomio 17:6-7. ‡ **8:9** Griego bedeade *ãcarã* cartade naã sida b̄á b̄aa: “Adj̄i sođe cawa panasidaa jipaẽ beada.” § **8:10** *Wērã iduba nũm̄ada unusia*. Griego bedeade *ãcarã* cartade maãra neẽa. * **8:10** *B̄a biẽ jara duananara*. Griego bedeade *ãcarã* cartade maãra neẽa.

12 Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jara-sia:

–Māra naļ ējūānebemarā itea ānaa quīrāca ʙΛa. Bariduaba māda ēpēibΛrΛ pāīmane nībaēa, ātebΛrΛ ānaane ʙΛ bērā zocai ʙai arada erobaya.–

13 Maļne pariseorāba Jesua jarasidaa:

–BΛa ara bΛdjidebemada bedea ʙΛ bērā maļba jaraē ʙΛa bΛa jara ʙΛra wārāda.–

14 Jesuba jarasia:

–Ara mādjidebemada bedea ʙΛmīna māa jara ʙΛra wārā araa. Māa cawa ʙΛa māra sāmaΛba zesida idjaba sāmaa waya wāida. BaribΛrΛ bārāba maļra adua panΛa.†

15 Bārāba naļ ējūānebema crīchadeba māra acΛ panΛa. Māa ni abaΛda māwā acΛcaa.

16 Māa djārā sāwā beada acΛpeda jaraibΛrΛ, māa jara ʙΛra wārā araa, mādubaΛba māwā jaraē ʙΛ bērā. ĀtebΛrΛ mā Zeza, mā Diabuedaba mā ume māwā jara ʙΛa.

17 Bārā leyde jara ʙΛa ēberā uméba abari bedeada jaradibΛrΛ ādjia jara panΛra wārāda.‡

18 Ara maļ quīrāca ara mādjidebemada bedea ʙΛa, idjaba mā Zeza, mā Diabuedara māare bedea ʙΛa.–

19 Maļne ādjirāba Jesua iwīdisidaa:

–Māēteara bΛ Zezara ¿sāma ʙΛ?–

Jesuba panusia:

–Bārāba māra adua panΛa idjaba mā Zeza sida adua panΛa. Bārāba māda wārāda cawabΛdabara, mā Zeza sida cawacasidaa.–

† 8:14 Juaļ 7:27-29. ‡ 8:17 Deuteronomio 17:6; 19:15.

²⁰ Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia baside jūma maḷḷara jarasia. Baribḷḷa ni abaḷba idjira jidadaē basia idji ewarira wadi jūēē baḷa bērā.

Mā wābḷḷamaa bārāra poya wānaēa

²¹ Maḷbe Jesuba jarasia:

–Māra wāya. Wānacarea bārāba māra jḷḷedia baribḷḷa ununaēa. Bārāba māda iḷānaē bērā cadjiruade beudia. Wārāda mā wābḷḷamaa bārāra poya wānaēa.–

²² Maḷ bērā judiorā bororāda ādjiduba beḷea duanasidaa:

–Māēteara ḷiduba beuica? ḷIdjia maḷ carea jara bḷca: “Mā wābḷḷamaa bārāra poya wānaēa?”–

²³ Maḷne Jesuba jarasia:

–Bārāra naḷ ējūānebemaa baribḷḷa māra bajānebemaa. Māra naḷ ējūānebemaēa.

²⁴ Maḷ carea mā jarasia bārāra cadjiruade beuida. Bārāba Māra Māda iḷānaē bērā cadjiruade beudia.–§

²⁵ Maḷ carea ādjirāba iwidisidaa:

–ḷBḷra cai?–

Jesuba panusia:

–Dārābḷḷa mā bārāa jara bḷda.*

²⁶ Mā ne zocārāneba bārāra beḷeade beḷa aida bḷa. Baribḷḷa mā Diabueḷabḷḷa cawa bḷa. Idji beḷeara wārā araa. Mā idjideba ūrī bḷda naḷ ējūānebemarāa jarabaria.–

§ **8:24** *Māra Māda.* Maḷḷadeba Jesuba jara basia idjira Ācōrēda.

Exodo 3:13-14. * **8:25** *Dārābḷḷa mā bārāa jara bḷda.* Griego beḷeade māra ebuda bḷēa. ḷcḷḷamaarā jara bḷa: “Mā bārāa ḷcārēda cawa jaraida bḷ?” wa “Māra ḷcārē cārēā bārā ume beḷeaida bḷ?”

27 Barib_ΛΓ_Λ ādjirāba cawadaē basía Jesuba idji Zezadebemada beċea b_Λda.

28 Mañ carea idjia jarasia:

-Bārāba m_Λ, Nañ Djara Edadara crude cachib_Λdaċe cawadía M_Λra M_Λda. Cawadía m_Λa ni maārī bīda ara m_Λdjia quīrīā b_Λ quīrāca oca basida. Idjaba cawadía m_Λra beċea basida m_Λ Zezaba jaradiada quīrāca.

29 M_Λ Diabuedara m_Λ ume b_Λa. M_Λ Zezaba m_Λduba amecaa m_Λa ewariza idjia quīrīā b_Λda o babari bērā.-

30 Jesuba mañg_Λċebema beċea baside zocārāba idjira ijāsīdaa.

Abrahañ warrarā dji ara

31 Mañbe Jesuba judiorā idji ijāb_Λdarāa jarasia:

-Bārāba m_Λ beċeada ijā pananib_ΛΓ_Λ, wārāda m_Λ ume nībabadarāda beċīa.

32 M_Λneba bārāba Ācōrēra wārāda cawadía. Mañba bārāra djārā nezoca beċada ēdr_Λ b_Λya.-

33 Ādjirāba jarasīdaa:

-Barib_ΛΓ_Λ dairāra Abrahañneba yōpeċada bērā djārā nezocarāéa. ¿Sāwā b_Λa dairāra ēdr_Λ b_Λyada a b_Λ?-

34 Jesuba panusia:

-Wārā arada m_Λa jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa.

35 Nezocara idji boro ēberārāéa, barib_ΛΓ_Λ dji boro warrara idji zeza ume ewariza babaria.†

36 Mañ bērā Ācōrē Warraba bārāra nezoca beċada ēdr_Λ b_Λib_ΛΓ_Λ, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beċīa.

† 8:35 Genesi 21:9-13.

37 M̄la cawa ɓΛa bārāra Abrahāneba yōpedadada, baribΛrΛ bārāba m̄ra bea quĩrĩã panΛa m̄ bedeara ãjānaē panΛ bērã.

38 M̄la jara ɓΛa jūma m̄ Zezaba m̄la jara-diadada. Māne bārāba ãjã o panΛa bārã zezadeba ũrĩpedadada.-

39 Ādjirāba panusidaa:

-Dai drōāenabema zezara Abrahāa.-

BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

-Bārāra Abrahā warrarã dji ara badabara idjia oda quĩrãca ocasidaa.

40 M̄la bārāa wārã bedeada jara ɓΛa Ācōrēba m̄la cawabida quĩrãca. Māwām̄na bārāba m̄ra bea quĩrĩã panΛa. ¿Abrahāba māwã osica?

41 Bārāba bādji zezaba obari quĩrãca obadaa.-

Māne ādjirāba jarasidaa:

-jBaribΛrΛ dairāra wērã deu ɓΛba todaēa!

Dairāba Zezada aɓabe eropanΛa. Idjira Ācōrēa.-

42 Jesuba jarasia:

-Ācōrēda bārã Zezabara, bārāba m̄ra wārāda quĩrĩãcasidaa, Ācōrēneba zepeɗa nama ɓΛ bērã. M̄ra ara m̄djideba zeē basía. IdjiabΛrΛ diabuesia.

43 M̄la jara ɓΛra ¿sāwāērã bārāba cawadaē panΛ? Bārāba cawadaē panΛa, m̄ bedeada ũrĩ quĩrĩānaca bērã.

44 Bārã zezara diaurua. Mā bērã idjia quĩrĩã ɓΛdrΛ bārāba o quĩrĩã panΛa. Idjira naārēdaɓba m̄iã beabaria. Wārāneba ɓaca idjaba wārã bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida ɓΛ bērã idjaba sewa zeza bērã.

45 M̄la wārã bedeada jara ɓΛa. Mā bērã bārāba m̄ bedeara ãjānaca.

46 M̃ã cadjiruada o ʘΛbΛrΛ ʘcārē cadjiruada o ʘΛ? ʘCai bārānebemaba poya jarai? M̃ã wārā bedeada jara ʘΛbΛrΛ, ʘcārē cārēã m̃ã bedeara ãjānaē panΛ?

47 Ācōrē ãjā ʘΛba idji bedeara ãjā obaria baribΛrΛ bārāra Ācōrē warrarāé bērã idji bedeara ãjā odacaa.-

Abrahaã bai naēna M̃ãra M̃ã

48 Maãbe judiorãba Jesua jarasidaa:

-BΛra Samariadebemada jãwã tabΛa idjaba jai bara ʘΛa. ʘDairãba aride jara panãca?-

49 Maãne Jesuba jarasia:

-M̃ãra jai neē ʘΛa. M̃ã Zezadebemada bia bedeabaria. BaribΛrΛ bārãba m̃ãnebemada bia bedeadacaa.

50 M̃ã jΛrΛē ʘΛa ēberãrãba m̃ãnebemada bia bedeadamãrã. BaribΛrΛ abaΛba quĩrã ʘΛa ēberãrãba m̃ãnebemada bia bedeadaida. IdjiabΛrΛ cawa obaria.

51 Wārã arada m̃ã jaraya, m̃ã bedeã ãjã o ʘΛra beuca baya.-

52 Maãne judiorãba Jesua jarasidaa:

-IdibΛrΛ dairãba cawabΛdaa bΛra jai bara ʘΛda. Abrahaãra beusia. Jũma Ācōrēneba bedeabadarã sida beusidaa, baribΛrΛ bΛa jara ʘΛa: “M̃ã bedeã ãjã o ʘΛra beuca baya.”

53 Mãwãra ʘbΛra dai drõã naēnabema Abrahaã cãyãbara dji dromaara ʘΛca? Idjira beusia, idjaba jũma Ācōrēneba bedeabadarã sida beusidaa. BΛra ʘcaida crĩcha ʘΛ?-

54 Jesuba panusia:

-Ara m̃ãdjidebemada bia bedeaiBΛrΛ maãba jaraē ʘΛa m̃ãra dji biada. BaribΛrΛ m̃ã Zezaba

mãnebemada bia bedeã ðΛa. Bãrãba idjira bãrã
 Æcõrẽana a panΛa.

⁵⁵ BaribΛrΛ idjira adua panΛa. Maãne mãa id-
 jira cawa ðΛa. Idjida adua ðΛaða adabara mãra
 bãrã quĩrãca sewaida ðacasia. BaribΛrΛ mãa idjira
 cawa ðΛ bãrã idji bedeada ïjã o ðΛa.

⁵⁶ Bãrã drõã naẽnabema Abrahaãra ðΛsridasia
 mã naã êjũãnaa zebΛrΛ ewarira unuida cawa ðaða
 bãrã. Wãrãda unupeða bio ðΛsrida ðesia.–

⁵⁷ Maãne judiorãba Jesua jarasidaa:
 –BΛra wadibida cincuenta poa ðΛã. ¿Sãwã ðΛa
 Abrahaãra unusiða a ðΛ?–

⁵⁸ Jesuba panusia:
 –Mãa wãrã arada jaraya: Abrahaã ðai naẽnnaΛba
 Mãra Mãa.–‡

⁵⁹ Jesuba mãwã jarada carea judiorãba mõgarada
 edasidaa idji tabari ðeadi carea. § BaribΛrΛ Jesura
 mãrũpeða Æcõrẽ de dajadabemada ãyã wãsia.*

9

Jesuba ëberã dauberrea topeðada biabida

¹ WãbΛrΛðe Jesuba unusia ëberã dauberrea
 topeðaðada.

² Maãne Jesu ume nĩbabadarãba iwidiðidaa:
 –Jaradiabari, ¿caiba cadjirua oðaðeba naã
 ëberãra jãwã dauberrea tosiða? ¿Idji djibarirãba
 cadjirua opedaðaðeba, wa idjia cadjirua
 oðaðeba?–

³ Jesuba panusia:

---

‡ **8:58** Exodo 3:13-14. § **8:59** Levitico 24:14. * **8:59** Griego
 bedeade ÆcΛrΛ cartade ðΛ ðΛa: “Jesura ara ãdji daide necai êdra
 wãsia.”

–Cadjirua opedadadeba jãwã todaẽ basía. Idjira dauberrea tosidaa idjideba Æcõrẽba ne obΛrΛda jũmarãba ununamãrẽã.

⁴ Mañ bẽrã wadi ãsa bΛde eda mñ Diabuedaba obi bΛra mña oida bΛa. Queudacarea ni abΛda poya trajadacaa.

⁵ BaribΛrΛ nañ ãjũãne bΛde mñra ãberãrã itea ãnaa quĩrãca bΛa ãdjirãba sãwã nĩbadida cawadamãrẽã.–

⁶ Mãwã jarapeda Jesura egorode idotasia. Mañba egorora susua osia. Mañ egoro susuaba dji dauberrea bΛ dauza pΛrΛsia.

⁷ Mañbe Jesuba idjía jarasia:

–Cuibada Siloe abadamaa sΛgΛde wãdua.– (Mañ trãba jara bΛa “diabueda.”)*

Ara mañda dauberrea bΛra wãpeda idji daura sΛgΛpeda unu besia. Mañbe diguidaa wãsia.

⁸ Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea bΛ unupedadaba jara duanasidaa:

–¿NaãgΛẽca ode chũmepeda ne iwidi babadara?–

⁹ ΛcΛrΛba idjíaada asidaa. Dewararãba idji quĩrãca bΛmĩna idjiẽana asidaa. BaribΛrΛ dji dauberrea badaba jarasia:

–Wãrãda mña.–

¹⁰ Mañne idjía iwidisidaa:

–¿Sãwã bΛa unu besi?–

¹¹ Idjia panusia:

–Ëberã Jesu abadaba egoroda susua opeda mñ dauza pΛrΛsia. Mañbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa sΛgΛde wãdua.” Wãpeda mñ dau sΛgΛbΛrΛde unu besia.–

* **9:7** Genesi 49:10; Isaía 8:5-8.

12 Mañne ädjiräba iwidisidaa:

-MañgΛ ēberāra ¿sāma bΛ?-

Idjia panusia:

-Māa adua bΛa.-

Pariseorāba dauberrea badaa bio iwidipedada

13-14 Jesuba egoro susua opeða dauberrea bΛ biabida ewarira ãnãübada ewari basía. Mañ carea dauberrea bæðara ÅCΛΓΛba pariseorāmaa edesidaa.

15 Mañbe pariseorā bida mañ ēberāa iwidisidaa sãwãbΛΓΛ unu besida. Mañne idjia jarasia:

-Idjia egoroda susua opeða mΛ dauza pΛΓΛsia.

Mañbe mΛa baidode sΛgΛbΛΓΛde unu besia.-

16 ΛCΛΓΛ pariseorāba jarasidaa:

-Mañ ēberāra Åcõrēneba zeē bΛa, ãnãübada ewarida wayaca bērã.-

BaribΛΓΛ dewararāba jarasidaa:

-¿Sãwã cadjirua obari ēberāba mañ ne ununacada poya osi?-

Mãwã wariwaria bedeã duanasidaa.

17 Mãwã duananapeda wayacusa dji dauberrea badaa iwidisidaa:

-Mañ ēberã, bΛ dau biabidara bΛmaarã ¿caida mãwã bΛ?

Dauberrea bæðaba panusia:

-Mãmaarã idjira Åcõrēneba bedeabaria.-

18 Judiorã dji bororãba ãjãnaē panasidaa mañ ēberāra naēna dauberrea basida. Mañ carea idji djibarirãda trãbisidaa.

19 Mañbe ädjia iwidisidaa:

-¿NañgΛra bārã warra dauberrea topedadaca? ¿Sãwã idira idjia unu bΛ?-

20 Ädjia panusidaa:

-Daiba cawa pan Δ a na $\tilde{g}$ Δ ra dai warra dauberrea topedadada.

²¹ Barib Δ Δ adua pan Δ a s $\tilde{a}$ w $\tilde{a}$ idira unu besida, idjaba adua pan Δ a caiba idjira biabisida. Idjira dr $\tilde{o}$ $\tilde{a}$ b $\tilde{e}$ r $\tilde{a}$ idj $\tilde{i}$ a iwidi $\tilde{d}$ adua.-

²² Idji djibarir $\tilde{a}$ ba m $\tilde{a}$ w $\tilde{a}$ jarasidaa judior $\tilde{a}$ boror $\tilde{a}$ ra waya pan Δ b $\tilde{e}$ r $\tilde{a}$. W $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ da ma $\tilde{l}$ judior $\tilde{a}$ ba jaradoasidaa $\tilde{e}$ ber $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ ba Jesura $\tilde{A}$ c $\tilde{o}$ r $\tilde{e}$ ba $\tilde{e}$ dr Δ edabari diai jaradaada acara pan Δ da. Ab $\tilde{a}$ Δ ba m $\tilde{a}$ w $\tilde{a}$ jarasira dji boror $\tilde{a}$ ba idjira judior $\tilde{a}$ dji j Δ rebada dedebemada $\tilde{a}$ y $\tilde{a}$ j Δ retadiada asidaa.

²³ Ma $\tilde{l}$ carea djibarir $\tilde{a}$ ba jarasidaa: "Idjira dr $\tilde{o}$ $\tilde{a}$ b $\tilde{e}$ r $\tilde{a}$ idj $\tilde{i}$ a iwidi $\tilde{d}$ adua."

²⁴ Ma $\tilde{l}$ b $\tilde{e}$ r $\tilde{a}$ judior $\tilde{a}$ boror $\tilde{a}$ ba dauberrea badara wayacusa tr $\tilde{a}$ nape $\tilde{d}$ a jarasidaa:

- $\tilde{A}$ c $\tilde{o}$ r $\tilde{e}$ qu $\tilde{i}$ r $\tilde{a}$ pita daia w $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ bedeadeba j $\tilde{a}$ $\tilde{l}$ $\tilde{e}$ ber $\tilde{a}$ nebemada jaradua.[†] Dair $\tilde{a}$ ba cawa pan Δ a idjira cadjirua obarida.-

²⁵ Dauberrea badaba jarasia:

-M $\tilde{a}$ adua b Δ a idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa b Δ a m $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ dauberrea basida barib Δ Δ idira unu b Δ da.-

²⁶ Ma $\tilde{l}$ ne $\tilde{a}$ djir $\tilde{a}$ ba wayacusa idj $\tilde{i}$ a iwidi $\tilde{s}$ idaa:

-Idjia $\tilde{c}$ s $\tilde{a}$ w $\tilde{a}$ osi? $\tilde{c}$ C $\tilde{a}$ r $\tilde{e}$ da osi b Δ dau biabi carea?-

²⁷ Idjia panusia:

-M $\tilde{a}$ b $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ jarasia barib Δ Δ $\tilde{i}$ j $\tilde{a}$ qu $\tilde{i}$ r $\tilde{i}$ $\tilde{a}$ ne basia. Ma $\tilde{l}$ da $\tilde{c}$ c $\tilde{a}$ r $\tilde{e}$ c $\tilde{a}$ r $\tilde{e}$ $\tilde{a}$ wayacusa $\tilde{u}$ r $\tilde{i}$ qu $\tilde{i}$ r $\tilde{i}$ $\tilde{a}$ pan Δ ? $\tilde{c}$ B $\tilde{a}$ r $\tilde{a}$ sida idji ume n $\tilde{i}$ ba qu $\tilde{i}$ r $\tilde{i}$ $\tilde{a}$ pan Δ ca?-

²⁸ Ma $\tilde{l}$ carea $\tilde{a}$ djir $\tilde{a}$ ba idjira n $\tilde{a}$ w $\tilde{a}$ qu $\tilde{e}$ $\tilde{a}$ sidaa:

-B Δ dr Δ j $\tilde{a}$ $\tilde{l}$ $\tilde{e}$ ber $\tilde{a}$ ume n $\tilde{i}$ a, barib Δ Δ dair $\tilde{a}$ ra Moise leydeba n $\tilde{i}$ babadaa.

[†] 9:24 Griego bedeade b Δ b Δ a: " $\tilde{A}$ c $\tilde{o}$ r $\tilde{e}$ a bia bedeadua."

29 Dairãba cawa panΛa Ācōrēba Moisea bedeasida,‡ baribarΛ jãĀ ēberãra sãmabemada adua panΛa.-

30 Mañne dauberrea bađaba jarasia:

-¿Sãwãērã bãrãba jara panΛ adua panΛda idjira sãmabemada? ¿Idjia mĀ daura biabiē basicã?

31 Dadjirãba cawa panΛa cadjirua obadaba iwidibΛdara Ācōrēba bia ũrĩcada. Mañ awara cawa panΛa bariduaba Ācōrēda waya bΛbΛrΛ idjaba idjia quĩrĩã bΛda o bΛbΛrΛ, maġgΛba iwidibΛrΛra Ācōrēba bia ũrĩbarida.§

32 Naãrã edaΛba aba idibema ewaridãa ¿bãrãba ũrĩbadjidaca ēberã dauberrea todada biabibΛdada?

33 Nañ ēberãda Ācōrēneba zedaēbara ni cãrē sida poya oē bacasia.-

34 Mañne pariseorãba idjira quēãsidãa:

-BΛ topedadãdeba Ātaa cadjirua obaria. ¿Sãwã dairãa ne jaradial?-

Mañ carea idjira judiorã dji jΛrebada dedebemada ãyã jΛretasidãa.

Dji wãrãda dauberrea bea

35 Jesuba ũrĩsia dauberrea bađara ãyã jΛretasidãda. Mañ carea idjira jΛrΛde wãsia. Unupeda iwidisia:

-¿BΛa Nañ Djara Edadãra wãrãda ĩjã bΛca?-*

36 Idjia jarasia:

-MĀ boro, jaradua idjira caida mĀa wãrãda ĩjã carea.-

37 Jesuba panusia:

‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

* 9:35 Nañ Djara Edada. Griego bedeadẽ ĀcΛrΛ cartadẽ bΛ bΛa “Ācōrē Warra.”

-BΛa idjira unu bΛa. MΛ, bΛ ume bedea bΛda idjía.-

³⁸ Ara małda Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jarasia:

-MΛ Boro, młã ĩjã bΛa.-

³⁹ Małne Jesuba jarasia:

-Młra nał ějũãnaa zesia ěberãrã cawa oi carea. Mãwã dji dauberrea bea quĩrãca beaba ununia idjaba dji unu panΛana a panΛra dauberrea bea quĩrãca panenia.-

⁴⁰ ΛcΛrΛ pariseorã Jesu caita duanΛba mał bedea ũĩrsidade iwidisidaa:

-BΛa ¿cãrẽ cãrẽã mãwã jara bΛ? ¿Dairãra dauberrea beaca?-

⁴¹ Jesuba panusia:

-Bãrãda wãrãda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedede pananaẽ bacasia. BaribΛrΛ bãrãba unu panΛana a panΛ bãrã bedede panΛa.-

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mał ewaride Jesuba jarasia:

-Młã wãrã arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wãbadade eda wãėbΛrΛ, ãtebΛrΛ ãyã areba eda wãibΛrΛ, małgΛba ovejara drΛabaria idjaba biẽ obaria.

² BaribΛrΛ dji corrade eda wãbadama eda wãbaridrΛ oveja wagabari araa.

³ Mał iteabΛrΛ corra wagabariba dji eda wãbadara ewabaria. Ovejaba ãdji wagabari

bedeara cawa panΛa. Ādjiza tr̃cuapeda dajadaa edebaria.*

⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caiđu wābadaa idji bedeara cawa panΛ bēṛā.

⁵ BaribΛrΛ ādjia ununacara ēpēnaca, ātebΛrΛ mīrūbadaa idji bedēada adua panΛ bēṛā.–

⁶ Jesura ne jara bΛdeba māwā bedēasia baribΛrΛ judiorāba cawadaē basía cārēda jara bΛda.

⁷ Mañ bēṛā Jesuba nāwā jarasia:

–Mā wārā arada jaraya, oveja eḏa wābadara mḷā.

⁸ Mā zeī naēna zocārā ne drΛabadarā quiṛāca zebadjidaa idjaba purura biē obadjidaa. BaribΛrΛ ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba ijānaē basía.†

⁹ Eḏa wābadara mḷā. Māneba eḏa wābΛrΛra minijichiaḏebemada ēdrΛya. Bio necai baya idjia neē bΛra Ācōrēba jūma diai bēṛā.‡

¹⁰ Ne drΛabarira zebaria oveja drΛai carea, beai carea idjaba aduabi carea. BaribΛrΛ māra zesia ēberārāba zocai bai arada aḏuba erobeadamārē.

¹¹ Māra oveja wagabari dji biaa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bΛa.

¹² BaribΛrΛ abaΛba parata carea ovejada waga baibΛrΛ, usa cadrΛa zebΛrΛde ovejara amecuapeda mīrū wāya. Ovejara idjideē bēṛā wārāda wagacaa. Mañne usa cadrΛaba oveja aba ca edabΛrΛde dewararāda jārāzoabadaa.

---

* **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** Ācōrē ēpē beaba. Griego bedēade bΛ bΛa “ovejaba.” ‡ **10:9** Griego bedēade nāwā bΛ bΛa: “Idjira eḏa wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.”

13 Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe parata careab_{ΛΓΛ} ovejara wagabari bērā. Idjia oveja bia pananamārēã crīchacaa.

14 Māra oveja wagabari dji bīaa. Mādjiderāra cawa b_{ΛΛ} oveja wagabariba idji oveja cawa b_Λ quīrāca. Idjaba mārēba māra cawa pan_{ΛΛ}.

15 Ara mañ quīrāca mñ Zezaba māra cawa b_{ΛΛ} idjaba māa mñ Zezara cawa b_{ΛΛ}. Māra mādjī oveja carea beuida b_{ΛΛ}.

16 Māa erob_{ΛΛ} dewara oveja nañ corrade beaēda. § Mañgarā sīda māa eða eneya. Ādjirāba mñ beðeara ĩjānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Mañne ādjirā wagabarira aba baya.

17 Mñ Zezaba māra quīrā b_{ΛΛ}, ara mādjīda idu beabi bērā. Mañbe wayacusa zocai baya.

18 Māa iduaribiēb_{ΛΓΛ} ni ab_{ΛΛ}ba māra poya beadaēa, barib_{ΛΓΛ} māra beuya māwā quīrā b_Λ bērā. Māra beupeða poya ārēbaya. Mñ Zezaba māa māwā obisia.–

19 Mañ beða ũrīb_Λdade judiorāra wayacusa wariwaria beða duanasīdaa.

20 Zocārāba jarasīdaa:

–Jāñ ēberāra jai bara b_{ΛΛ}. Idjira quīrāé b_{ΛΛ}. ¿Cārē cārēã idji beðeada ũrīni?–

21 Barib_{ΛΓΛ} dewararāba jarasīdaa:

–Idjia jara b_Λra jai bara b_Λ beðaēa. ¿Jaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

22 Mañ ewarīde judiorāba Jerusaleñne ewari dromada o panasīdaa. Ādjirāba quīrāneba

---

§ 10:16 Māa erob_{ΛΛ} dewara oveja nañ corrade beaēda. Mañ beðaēba Jesuba jara b_Λsia judiorāé bīda idjīda ĩjānia.

panasidaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē badada waya bia ʘapedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara ʘA jedecode obadjiḁaa.*

23 Ācōrē de droma mōgaraba auḁu jūrā ca ʘA edaare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomoñ abadaa.

24 Māwā ʘAde ḂCARḂ judiorāba Jesura auḁu jūrā edadapeda iwidiḁidaa:

-Abā ḂsāḂbe ʘAa dairā crīchara cawaē pe erobai? BḂda Ācōrēba ēdrḂ edabari diai jaraḁabḂḂ, dairāa ebuda jaradua.-

25 Jesuba panusia:

-Māa bārāa jarasia baribḂḂ Ḃjānaē duanḂa. Jūma mñ Zeza trḂneba o ʘAba mñnebemada ebuda cawabi ʘAa.

26 BaribḂḂ bārāba Ḃjānacao, mñ ovejarāē bērā.

27 Mñ ovejarāba mñ beḁeara cawa panḂa. Māa ādjirāra cawa ʘAa. Mañ bērā ādjirāba mñra ēpēbadaa.

28 Māa ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai ʘaida dia ʘAa. Mañ carea ādjirāra aduadaēa idjaba ni abaḂba ādjirāra mñ jḂwadebemada poya jāḂnaēa.

29 Mñ Zezaba ādjirāra mñā diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara ʘAa.† Ni abaḂba ādjirāra mñ Zeza jḂwadebemada poya jāḂnaēa.

30 Mñra mñ Zeza ume abarida māwā ʘAa.-

* **10:22** Judiorāba mañ ewari Janucá abadada poa zebḂḂza obadaa diciembre jedecode. Quīrānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia ʘadada. MaḂḂḂ māwāsia poa 164de Jesu toḁi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē ʘAsia. † **10:29** Mñra griego beḁeade ebuda ʘāēa. ḂCARḂmaarā nāwā jara ʘAa: “Mñ Zezaba mñā diadara ne jūma cāyābara dji dromaara ʘAa.”

31 Mañ carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea.

32 Mañne Jesuba jarasia:

–Mā Zezadeba ne zocārā biada bārāa unubisia. ¿SāḷgΛ ne bia oḍa carea māra mōgaraba tabari beadi?–

33 Judiorāba panusidaa:

–Dairāba bΛra mōgaraba tabaridaēa ne bia o bΛ carea, ātebΛrΛ tabaridīa bΛ nañ djarade bΛba ara bΛdjida Ācōrēana a bΛ carea. Mañba bΛa Ācōrēra biē jara bΛa.–‡

34 Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā bΛ bΛa: “Mā jarasia bārāra ācōrērāda.”§

35 Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Bedeara ewariza wārāda. Ācōrēba mañ ēberārāa bedeaside jarasia: “Bārāra ācōrērāa.”

36 Mañne māa ababe idji Warraada a bΛa Ācōrēba māra ara idji itea bΛda bērā idjaba nañ ējūānaa diabueda bērā. ¿Bārāba mañ carea jara panΛca māa idjidebemada biē bedeasida?

37 Mā Zezaba o bΛda māa oē bΛbΛrΛ, mā bedeara ĩjārānadua.

38 BaribΛrΛ idjia o bΛda māa o bΛbΛrΛ, māa jara bΛ carea bārāba ĩjānaē panΛmīna māa o bΛ carea ĩjānadua. Māwā bārāba wārāda cawadia mā Zezara mā ume bΛda idjaba māra mā Zeza ume bΛda.–

39 Mañne ādjirāba wayacusa Jesura jida quīrīā panasidaa, baribΛrΛ ēdrΛ wāsia.

‡ 10:33 Levitico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6.

40 Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaã do quĩrãrã wāsia Borocuebari Juaãba naãrã ēberãrã borocue bađamaa. * Jesura mama ðesia.

41 Māwã ðΛde zocãrã ēberãrãda idjimaawãbadjidã. Āduba nãwã jarabadjidã:

–Juaãba ne ununacada oẽ basía baribΛΓΛ jũma idjia naã Jesudebema jaradara wãrã araa.–

42 Mama zocãrãba Jesura ãjãsidã.

11

Lazaro jaidada

1-2 Maã ewaride ēberã Lazaro abadada jũãcãyã nũmasia. Maã Lazarora Betaniane bema basía. Abari purude idji djabawērãrã Mariada, Marta sida panasidã. MaãgΛ Mariaba dadjirã Boro jĩrũne querada weapedã idji budaba põsa Jaredã basía.*

3 Maãne Lazaro djabawērãrãba Jesua bedeada diabuesidã:

–Dai Boro, bΛ dji biara jũãcãyã nũmΛa.–

4 Maã bedeã ũrĩside Jesuba jarasia:

–Lazarora beueã, baribΛΓΛ jũãcãyã nũmΛa ēberãrãba cawađamãrẽã Ācõrẽra idji Warra sida dji dromarãda.–

5 Jesuba Lazarora, dji djabawērãrã sida bio quĩrã basia.

6 BaribΛΓΛ Lazaro bio jũãcãyã ðΛda cawađacarea wadi ewari umé ðesia idji bađama.

7 Māwānacarea idji ume nĩbabadarãã nãwã jarasia: –WãnadrΛ wayacusa Judeaðã.–

8 Maã bẽrã idji ume nĩbabadarãba jarasidã:

* 10:40 Juaã 1:28. * 11:1-2 Juaã 12:3.

-Jaradiabari, dārǎé ʙΛA Judeadebemarāba ʙΛra mōgaraba tabari bea quĩrĩã pananada. ¿ʙΛra way-acusa jāmaa wāica?-

⁹ Jesuba jarasia:

-¿Ewarira doce hora ʙΛéca? Āsa nĩra tenedrΛcaa, idjia λnaa naλ ējũãne ʙΛda unu ʙΛ bẽrã.

¹⁰ BaribΛrΛ diamasi nĩra tenedrΛbaria, λnaa neē ʙΛ bẽrã.-

¹¹ Māwã jaradacarea Jesuba jarasia:

-Dadjirã dji bia Lazarora cãĩ ʙΛa baribΛrΛ mλa idjira λrλmane wāya.-

¹² Maλne Jesu ume nĩbabadarāba idjía jarasidaa:

-Dai Boro, idjira cãĩ ʙΛbΛrΛ biabΛrΛa.-

¹³ Jesuba maλ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedeā ʙasia, baribΛrΛ idji ume nĩbabadarāba crĩchasidaa Lazaro cãĩ ʙΛdebebemada bedeā ʙΛda.

¹⁴ Maλbe Jesuba ebuda jarasia:

-Lazarora jaidasia.

¹⁵ Arima badaē bẽrã mλra ʙΛsrĩda ʙΛa maλneba bārāba mλra biara ĩjāni bẽrã. Waya idjimaa wānadrΛ.-

¹⁶ Maλne Tomás, Mĩguiso abadada ʙasia.† Maλgλba Jesu ume nĩbabadarã waabemarãa jarasia:

-Judeadaa wānadrΛ dadjirã sida beadamārẽã.-

Beudarã Jesuba λrẽbabiðebema

¹⁷ Betania purude jũẽside Jesuba cawasia Lazaro tΛbaripedadara ewari quĩmārẽ ʙΛda.

¹⁸ Betaniara Jerusaleλneba mācua tΛmΛē ʙasia.‡

† **11:16** *Mĩguiso*. Griego trλ Dídimoba jara ʙΛa mĩguisoda. ‡ **11:18** *TΛmΛē ʙasia*. Griego bedeade ʙλ ʙΛa “quince estadia.” Maλra kilómetro ũbeaca ʙΛa.

19 Mañ bēṛã zocãrã judiorãda zesidaa Marta, Maria sobiabide ãdji djaba jaidada carea.

20 Mãwã panane Martaba cawasia Jesura jũēbΛΓΛda. Ara mañda idji audiabariēde wãsia. Mañne Mariara diguida besia.

21 Martaba Jesu unuside idjía jarasia:

–Mã Boro, bΛda nama baḁabara mñ djabara jaidãē bacasia.

22 BaribΛΓΛ mãa cawa bΛa jũma bΛa ãcõrēa iwidibΛΓΛra idjia oida.–

23 Jesuba idjía jarasia:

–BΛ djabara ãrēbaya.–

24 Mañne Martaba jarasia:

–Mãē, mãa cawa bΛa idjira jĩrũarebema ewaride ãrēbaida beuḁarã ãrēbabΛdaē.–§

25 Jesuba jarasia:

–MãdrΛ beuḁarã ãrēbabibaria idjaba zocai bai diabaria. Bariduaba mãda ãjãibΛΓΛ, nañ djarãde beubΛΓΛ sida ewariza ãcõrē ume zocai baya.

26 Mã ãjã bΛara mãneba zocai bΛ bēṛã ewariza zocai baya. ¿BΛa mãlgΛra ãjã bΛca?–

27 Mañne Martaba panusia:

–Mãē mñ Boro, mãa ãjã bΛa bΛra ãcõrē Warrada, ãcõrēba ēdrΛ edabari diai jarãḁada, nañ ējũãne zeida baḁada.–

Jesu Lazaro carea jĩãna

28 Mãwã jarãḁacarea Martara wãsia idji djabawērãmaa. Mañbe iwidrΛa jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama bΛa. Idjia bΛa ne jara quĩrĩã bΛa.–

29 Mañ ũrĩpeda Mariara piradrΛpeda Jesu bΛmaa isabe wāsia.

30 Jesura purude eda wāé basia. Wadibida Martaba idji ununama basia.

31 Mañne judiorā Maria sobiabiði carea idji diguida panΛba unusidaa idjira isabe piradrΛpeda dajadaa wābΛrΛda. Mañ carea idji caiðu wābΛdaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tΛbaripedađamaa jĩāne wābΛrΛa.–

32 Mariara Jesu bΛma jũēside ara idji unubΛrΛda idji jĩrũ caita b̄arru cobesia. Mañne jarasia:

–Mā Boro, bΛda nama b̄adabara, mā djabara jaidāē bacasia.–

33 Jesuba Maria jĩgua jĩābΛrΛda idjaba judiorā idji ume zepedađa sida jĩābΛdada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda jĩgua āgasia.*

34 Mañbe iwidisia:

–Idjira ¿sāma tΛbarisida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dai Boro, acΛde wāna.–

35 Jesura jĩāsia.

36 Māwā bΛde judiorā arima duanΛba jarasidaa:

–AcΛdadua idjia sācua Lazarora quĩrĩā basida.–

37 BaribΛrΛ ācΛrΛ ādjirānebemaba jarasidaa:

–Dauberrea bΛ biabidaba ¿sāwāērā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?–

Jesuba Lazaro ārēbabida

* **11:33** Ādjirā carea. ΛcΛrΛmaarā Jesura sopuasida ādjirāba ĩjānaē basi b̄ērā idjia Lazarora ārēbabida. Dewararāmaarā Jesura sopuasida naļ ējũāne ēberārāra beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada b̄ērā.

38 Jesura wayacusa jĩgua ãgasia. Maãbe Lazaro tɔbaripedadama jũesia. Maãgara eya uria basia. Dji eda wãbadara mōgaraba jũãtrɔ basia.

39 Maãne Jesuba jarasia:

–Jãã mōgarara ãyã ɔɔɔɔɔɔ.–

Marta, dji jaidada djabawērãba Jesua jarasia:

–Mã Boro, idji jaidadara ewari quĩmārē ɔɔ bērã cōbusia cadjirua ɔɔ.–

40 Baribɔɔɔ Jesuba jarasia:

–¿Mãa jaraē basica ɔɔa wārãda ãjãibɔɔɔ, ãcōrēra dji droma ɔɔda unuida?–

41 Mãwã ɔɔɔe ēberārãba mōgarara ãyã ɔɔsidaa. Maãbe Jesuba ãtaa acɔpeda jarasia:

–Zeza, mãa ɔɔa bia jaraya mãa iwidiidara ũrĩna bērã.

42 Mãa cawa ɔɔa ɔɔa mã bedeara ũrĩ ɔɔabarida, baribɔɔɔ mã maãgara jarasia naãgarã ēberārãba cawadãmārēã ɔɔabɔɔɔ mãra diabuesida.–

43 Mãwã jaradacarea Jesuba jĩgua trã jarasia:

–¿Lazaro, dajadaa zedua!–

44 Ara mãda Lazaro beu badada dajadaa zesia. Idji jɔwara, idji jĩrũ sida wadi wuaba ɔɔrã ɔɔesia. Idjaba idji quĩrãra wuaba ãnēbari ɔɔesia. Maãne Jesuba jarasia:

–Èrãnadua bia tɔgamārēã.–

Judiorã bororãba Jesu beadi carea bedea aupedada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

45 Zocãrã judiorã Maria acɔɔe wãpedadaba unusidaa Jesuba oɔara. Mã bērã ãdjirãba ãjãsidaa.

46 ɔɔɔara pariseorãmaa wãsidaa Jesuba oɔa jarade.

47 Mañ carea pariseorãra, sacerdote bororã sida jũma judiorã dji dromarã ume ãbaa dji jΛresidaa. Nãwã jarasidaa:

-Dadjirãba ¿sãwã odi? Mañ ëberãba ne un-acada zocãrã o bΛa.

48 Idjida idu bΛdibΛrΛ jũmarãba crĩchadia idjira dadjirã boroda. Idjida ëpëñibΛrΛ romanorãra zedapeda dadjì ãcõrë de dromara babuedia idjaba jũma dadjì judiorã sida quenania.-

49 Mama aba basia Caipá abadada. Idjira mañ poade dji dramaara bΛ sacerdote basia. Mañ Caipába jarasia:

-jBãrãra crĩcha neẽ panΛa!

50 Romanorãba jũma dadjirã beadi cãyãbara biara bΛa ëberã aba dadjì judiorã carea beuida.-

51 Caipába ara idji crĩchadeba mãwã jaraẽ basia. ãtebΛrΛ idjira mañ poade dji dramaara bΛ sacerdote bërã ãcõrëbΛrΛ idjía jarabisia Jesura jũma judiorã carea beuida bΛda.

52 BaribΛrΛ ababe judiorã carea beuẽ basia, ãtebΛrΛ beusia jũma ãcõrë warrarã nañ ëjũãne beara puru aba bΛi carea.†

53 Judiorã dji dromarãba bedea bΛsidaa mamaΛba ãtaa crĩcha jΛrΛdida Jesu beadi carea.

54 Mañ bërã Jesura judiorã tãëna ebuða nĩbaca basia, ãtebΛrΛ Judeadebemada ãyã wãsia. Epraiñ purude idji ume nĩbabadarã ume bade wãsia. Mañ purura ëjũã põãsa ewaraga bΛ caita bΛa.‡

† 11:52 Isaía 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ 11:54 Epraiñ purura Jerusaleñeba ewari aba basia.

⁵⁵ Judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebabada ewarira caita basia. Mañra ewari droma bẽrã puruzabemarãda Jerusaleñnaa wãsidaa ādjia obada quĩrãca o panΛneba Ācõrẽ quĩrãpita bia beadi carea.Š

⁵⁶ Mañ ewaride ēberãrãba Jesura jΛrΛ nĩbasidaa. Ācõrẽ de droma dajada ābaa duanΛne iwidibadjidaa:

–Bãrãmaarã ¿idjira nañ ewari droma obadade zebá?–

⁵⁷ BaribΛrΛ sacerdote bororãba pariseorã biða jarasidaa bariduaba Jesuda jũesida cawasidara jaraida bΛda idji jidadamãrẽã.

12

Mariaba quera Jesu jĩrũ ãrã weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebabada ewari jũei carea wadi sei ewari bΛde Jesura Betania puruðaa wãsia Lazaro babarimaa. Mañ Lazarora Jesuba ãrẽbabida basía.

² Jesura zeda bẽrã quewarabema codira waibΛa osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Mañne Lazaro sida Jesu ume ne co basia.

Š **11:55** Ewari droma odi naẽna judiorãra Ācõrẽ quĩrãpita bia beadida panasidaa. AbaΛba ēberã beudada tãibΛrΛ wa waraibΛrΛ, siete ewari Ācõrẽ quĩrãpita biẽ bebadjia. Mañ carea ne oida basia: acΛdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Mãwã oẽbΛrΛ ewari dromara ocarã basia. Jesu ewaride judiorãba jaradiabadjidaa judiorã Israel drua ãi beara Ācõrẽ quĩrãpita biẽ beada. Mañ carea Jerusaleñ puruðaa zedapeða siete ewari dãrãbadjidaa Ācõrẽ quĩrãpita bia panani carea.

³ Māwã panΛne Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nēbΛa bΛda taza umé enepeda Jesu jĩrũne weasia.* Mañbe idji budaba pōãsa jaresia. Mañ queraba dji dera jũma tũãpa nũmesia.

⁴ Mañne Jesu ume nĩbabarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basía. Mañ Judaba jarasia:

⁵ –¿Cãrẽ cãrẽã jãñ querara nēdobueẽ basi? Nēdobuedabara poa aba trajabΛrΛde edabari quĩrãca edacasia. Mañba ne neẽ quedearea carebacasia.–

⁶ BaribΛrΛ idjia mãwã jaraẽ basía ne neẽ quedeada crĩcha bΛ bẽrã, ãtebΛrΛ mãwã jarasia ne drΛabari bẽrã. Ādji parata wagabada buchacara idjia erobabadjia baribΛrΛ mañnebemada drΛabadjia.

⁷ Mañne Jesuba jarasia:

–Nañ wẽrãa mãwã jararãdua. Idjia nañ querara waga erobasia mñ tΛbaridi ewari carea.†

⁸ Ne neẽ quedearea ewariza bãrã tãẽna panania, baribΛrΛ mñra bãrã ume ewariza baẽa.–

Judiorã bororãba Lazaro beadi carea bedea aupedada

⁹ Zocãrã judiorãba cawasidaa Jesura Betaniane bΛda. Mañ bẽrã idji acΛde wãsidaa. Mañ awara Lazaro, Jesuba ãrẽbabida sida acΛde wãsidaa.

¹⁰⁻¹¹ Lazaro ãrẽbada carea judiorã zocãrãba sacerdote bororãra igaradapeda Jesuda ãjãsidaa. Mañ

* **12:3** Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo.

† **12:7** Idjia nañ querara waga erobasia mñ tΛbaridi ewari carea. Griego bedea de mañra ebuða bΛẽa.

carea sacerdote bororãra bedea ausidaa Lazaro sida beadi carea.

Jerusaleñebemarãba Jesu audiabaripedada

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

¹² Nurẽma zocãrã ãberãrã ewari droma odi carea Jerusaleñnaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleñne jũẽbΛrΛda.

¹³ Mañ carea ãdjirãba uruta quedua quĩrãca beada tΛdapeda idjira audiabaride wãsidea. Nãwã jĩgua jarasidaa:

-¡Bio biya quirua!‡ ¡Bio bia bΛa dadjirã ãcõrẽ trãneba zebΛrΛra! ¡Bia quirua Israeldebema Borora!-

¹⁴ Mañne Jesuba burro zaqueda unupeda ãrã chũmesia. Mãwãsia ãcõrẽ Bedeade jara bΛ quĩrãca:

¹⁵ Wayarãnadua, Sioñ eyade bearã. AcΛdadua, bãrã Borora burro zaque ãrã zebΛrΛa.§

¹⁶ Jesu ume nĩbabadarãba mañra unu panΛmĩna cawadaẽ panasidaa. BaribΛrΛ Jesu ãrẽbapeda bajãnaa wãnacareabΛrΛ cawasidaa ãcõrẽ Bedeade idjidebema naẽna bΛdada jũma wãrãda mãwãsidea.

¹⁷ Jesuba Lazaro beu badada trãpeda ãrẽbabiside zocãrã ãberãrãda arima duanasidaa. Mãwãnacarea ãdjia unupedadada nẽbΛrΛbadjidaa.

¹⁸ Jesuba mañ ne ununaca odara zocãrãba ùrĩsidea. Mañ bãrã idji audiabaride wãsidea.

¹⁹ Mañne pariseorãba ara ãdjiduba jara duanasia:

-¡AcΛdadua! Jũmarãda idji caidu wãbΛdaa. Mañ bãrã dadjirãba o quĩrã panΛra poya odaẽa.-

---

‡ **12:13** ¡Bio bia quirua! MañgΛra arameo bedeade jarabadaa "Hosana." § **12:15** Jerusaleñ purura Sioñ eyade bΛa. Zacaria 9:9; Isaía 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

Jesuba idji beadi jarada

²⁰ Mañ ewari droma o panΛne λCARΛ griegorāda Ācōrēa bia bedeadī carea Jerusaleñne jūēsidaa.

²¹ MañGARāra Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Mañ Pelipera Galileade ɁΛ puru Betsaidadebema basía. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quírĩã panΛa.–

²² Mañ carea Pelipeba Andrēa jarade wāsia. Mañbe ādjia Jesua jarasidaa.

²³ Mañne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēba mñ, Nañ Djara Edadara dji Dromada ɁΛya.

²⁴ Mña wārā arada jaraya: beuda quírĩca trigo tada joudeābARΛ, ara māwā aɁari tada Ɂabaria. BaribARΛ joudebARΛ mañ tara tunupeɁa bio zaubaria.

²⁵ Ara mañ quírĩca Ācōrē cāyābara nañ djarade zocai Ɂaida biara jARΛ ɁΛba mañ zocai Ɂaira aduaya. BaribARΛ nañ djarade zocai Ɂai jARΛi cāyābara mñda ēpēibARΛ Ācōrē ume ewariza zocai Ɂaya.

²⁶ Bariduada mñ nezoca ba quírĩã ɁΛbARΛ, mñ ume nībaida ɁΛa. Mñ wābARΛmaa mñ nezoca sīda wāya. Bariduada mñ nezocabARΛ, mñ Zezaba idjira dji dromada ɁΛya.

²⁷ Wārāda mñra bio sopua ɁΛa. ¿Mña cārēda jarai? ¿Mña jaraica “Zeza, mñ bia mīgaiɁebemada ēdrΛ ɁΛdua”? Māwā jaraēa mñra mañ carea zeda bērā.

²⁸ ĀtebARΛ jaraya: Zeza, mañgΛdeba jūmarāa cawabidua bARA dji Dromaara ɁΛda.–

Ara māwābARΛde ēberārā arima duanΛba bedeeda bajānaa ūrīsidaa. Mañ bedeeba jarasia:

-Mā naēna cawabisia māra dji Dromaara ɓΛda idjaba wayacusa cawabiya.-

²⁹ Mañ bedea ũrĩsidade λCΛΓΛba jarasidaa baada jururuasida. Dewararāba jarasidaa:

-Bajānebema nezocaba Jesua bedeasia.-

³⁰ Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ bedeara mñ iteaē basía. Biara bārā itea basía.

³¹ ΛrābΛΓΛ Ācōrēba cawabiya nañ ējūānebemarāra bedeade duanΛda. ΛrābΛΓΛ diauru, nañ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya.

³² Mñ λtΛ jira ɓΛɓΛdade mñ jūmarāda eneya mñ ĩjānamārēā.-

³³ Māwā jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea.

³⁴ Ēberārā mama duanΛba Jesua jarasidaa:

-Ācōrēba Moisea diada leydeba dairāba cawa panΛa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗara beuca baida.* BΛa ¿sāwā jara ɓΛ Nañ Djara Edaɗara crude cachidida? Nañ Djara Edaɗara ¿cai?-

³⁵ Jesuba jarasia:

-Nañ λnaara bārā ume dārā ɓaēa. Mañ carea λnaane nĩbaɗadua idji bārā ume ɓΛmisa cawadaēne pāĩmane ɓeada amaaba. Pāĩmane nĩba adua ɓΛa sāmaa wāda.

³⁶ Λnaa bārā tāēna eropanΛne mañ λnaara ĩjānadua λnaanebema ēberārāda ɓeadi carea.-

Mañ bedea jaraɗacarea Jesura ara mañda wāpeda mĩrūsia.

Judiorāba waɗibida Jesu ĩjānaē duanana

* **12:34** Isaía 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37.

37 Jesuba ne ununacada zocārã ēberārã quĩrãpita odamĩna ādjirãba wadibida ĩjãnaē panasidaa.

38 Ācōrēneba bedeabari Isaíaba jarada quĩrãca wārãda mǎwāsia. Nǎwã jarasia:

Dai Boro, ¿daiba jarapedadara caiba ĩjãsi?

Ācōrēba idji ʌʌara ¿caia cawabisi?†

39 Maĩ bērã ādjirãba poya ĩjãnaē basía, Isaíaba jarada quĩrãca:

40 Mǎa ādjirãra dauberrea bea quĩrãca ʌʌsia idjaba so zarea ʌʌsia

ādji dauba unu panʌmĩna cawarānamārēã idjaba ũrĩ panʌmĩna sodeba cawarānamārēã.

Mǎwã panʌ bērã mǎmaa zedacaa mǎa biabimārēã.‡

41 Isaíaba idji cartade mǎwã ʌʌsia Jesura dji Dromada beida unupeđa maĩnebemada bedeada bērã.§

42 Isaíaba mǎwã ʌʌdamĩna zocārã judiorãba, judiorã dji dromarã bida Jesura ĩjãsidaa baribʌrʌ ebuda jaradaē basía. Waya panasidaa pariseorãba ādjirãra judiorã dji jʌrebada dedebemada āyã jʌretadida.

43 Ācōrēba ādjida bia jarai cǎyãbara maĩ judiorãba biara quĩrĩã panasidaa ēberārãba bia jaradida.

Ācōrēba Jesu bedeadeba ēberārã cawa oya

44 Maĩbe Jesuba jĩgua jarasia:

–Mǎ ĩjã ʌʌba mǎ Diabueda sida ĩjã ʌʌa.

45 Mǎ unu ʌʌba mǎ Diabueda sida unu ʌʌa.

46 Mǎra naĩ ējũãnaa ʌnaa quĩrãca ze ʌʌa mǎ ĩjãbʌdara pǎĩmane ʌearānamārēã.

† 12:38 Isaía 53:1. ‡ 12:40 Isaía 6:10. § 12:41 Isaía 6:1-5.

47 AbaΛba mλ bedeada ũrĩpeda ĩjãéβΛrΛ, mλa idjira bié βΛéa, mλra naλ ĩjũãne bea bié βΛi carea zeé βΛ bērã. Mλra naλ ĩjũãne bea ĩdrΛ edai careabΛrΛ zesia.

48 BaribΛrΛ mλ igara βΛra, mλ bedea bia edaé βΛra ĀcōrēβΛrΛ cawa oya. Jĩrũarebema ewaride Ācōrēba cawabiya idjira bedeade βΛda mλa jarada bedeara ĩjanaé bērã.

49 Mλra ara mλdjideba bedea βΛéa. Mλ Zeza, mλ namaa diabuedaba mλa jarasia cārēda jaraida βΛda idjaba sãwã maλ bedeara jaraida βΛ sida.

50 Mλa cawa βΛa idjia maλ bedeara jarabi βΛda ĩberãrã idji ume ewariza zocai duananamãrēã. Maλ carea mλ Zezaba mλa jarada quĩrãca mλa bedea βΛa.-

13

Jesuba idji ume nĩbabadarã jĩrũ sΛgΛda

¹ Egiptodeba ĩdrΛpedada quĩrãnebabada ewari bai naēna Jesuba cawa βasia idji ewarira jũéβΛrΛda. Cawasia naλ ĩjũãra amepeda idji Zezamaa wãida. Jesuba jũma idjiderã naλ ĩjũãne beara bio quĩrã bada bērã idjia maλ quĩrãra unubisia aba idji beubΛrΛ ewaridaa.

² Quewara pãimabΛrΛde ne co panasidaa. BaribΛrΛ maλ naēna diauruba Simoλ warra Juda Iscariote sode crĩchada diaéoasia Jesu jidabimãrēã.

³ Jesuba cawa βasia idji Zezaba ne jũmada idji jΛwade βΛsida, idjaba cawa βasia idjira ĀcōrēmaΛba zepeda waya Ācōrēmaa wãida.

4 BaribΛrΛ Jesuba osia nezocaba obari quĩrãca. Ādjirãra quewara ne co panΛne pirabaripeda idjia ĀrĀ jĀ ħabarida ěrãsia. MaĀbe cacua jarebadada edapeda cΛrrΛ bΛrÁ jĀsia.

5 Epedeco jũguruade baidoda jue edapeda idji ume nĩbabadarā jĩrũra sΛgΛsia. Ādjiza sΛgΛpeda ādji jĩrũra cacua jarebadaba pōãsa jaresia.

6 Jesuba SimoĀ Pedro jĩrũ sΛgΛbΛrΛde Pedroba jarasia:

–MĀ Boro, ¿bΛa mĀ jĩrũda sΛgΛica?–

7 Jesuba panusia:

–MĀa o ħΛra bΛa nawena cawaě ħΛa baribΛrΛ nocoare ebuda cawaya.–

8 BaribΛrΛ Pedroba jarasia:

–MĀ jĩrũra bΛa sΛgΛcara ħΛa.–

Jesuba jarasia:

–MĀa bΛ jĩrũda sΛgΛěbΛrΛ, bΛra mĀreěa.–

9 MaĀ běrĀ SimoĀ Pedroba jarasia:

–Māwā baibΛrΛ, mĀ Boro, mĀ jĩrũ awa sΛgΛrĀdua, jātebΛrΛ mĀ jΛwara, mĀ boro sida sΛgΛdua!–

10 MaĀ carea Jesuba jarasia:

–ĒberĀ cuidacarea ababe idji jĩrũ awa sΛgΛida ħΛa idji cacuara jũma bia sΛgΛ ħΛ běrĀ. BārĀra jũmaena sΛgΛ ħeaa, māwāmĩna aba nama ħΛa sΛgΛě ħΛda.–

11 Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. MaĀ carea jarasia: “Abā nama ħΛa sΛgΛě ħΛda.”

12 ĀdjirĀ jĩrũ sΛgΛcuadacarea Jesuba wayacusa idjia ĀrĀ jĀ ħabarira jĀsia. MaĀbe ne cobadama wayacusa chũmepeda jarasia:

–¿Cawasiěaca cārěã mĀa bĀrĀ jĩrũra sΛgΛsida?

13 Bārāba m̄ra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda aride jara panΛa, m̄wā bΛ bērā.

14 Maλba m̄, bārā Boroba idjaba Jaradiabariba nezoca quīrāca bārā jīrūra sΛgΛda bērā bārā bida nezoca quīrāca bādjiza jīrū sΛgΛdida panΛa.

15 M̄a jāwā unubisia bādjiza dji carebaadamārēā.

16 M̄a wārā arada jaraya: ni abaΛ nezocada idji boro cāyābara auɖuara bΛēa. Diabuedara idji diabueda cāyābara auɖuara bΛēa. Nezocaba obari quīrāca m̄a oɖa bērā, bārā bida abari quīrāca oɖida panΛa.

17 ¿Cawasidaca? M̄wā ījā odibΛrΛ wārāda bia panania.

18 M̄a jaraē bΛa jūma bārāra bia beadida, m̄a edadarā sāwā beada cawa bΛ bērā. Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quīrāca wārāda m̄wāmārēā m̄a jarabΛrΛa: “Aba m̄ ume ne co baɖada m̄ ume dji quīrūda besia.”*

19 M̄a ara nawena maλgΛra jarabΛrΛa wadi m̄wāi naēna, wārāda m̄wābΛrΛde bārāba M̄ra M̄da ījānamārēā.†

20 Wārā arada m̄a jaraya: m̄a diabuebΛrΛda abaΛba bia edaibΛrΛ m̄da bia edabΛrΛa. Idjaba m̄ bia edabΛrΛba m̄ Diabuedara bia edabΛrΛa.-

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

21 M̄wā jarapeda Jesura bio sopua besia. M̄wā bΛde ebuɖa jarasia:

-Wārā arada m̄a jaraya: aba bārānebemaba m̄ra jidabiya.-

* 13:18 Salmo 41:9. † 13:19 Isaía 43:10.

22 Idji ume nĩbabadarãra abarica dji acΛ du-
anesidaa Jesuba jaraɖara cawadaẽ baɖa bẽrã.

23 Mañne aba basia Jesuare chũmΛda.‡ MañgΛba
ara idjida “Jesuba bio quĩrĩã bΛ” abadjia.

24 Simoñ Pedroba idjía boroba jarasia
caidebemada beɖea bΛda Jesua iwidimãrẽã.

25 Mañbe Jesuare chũmΛba iwidisia:

–Dai Boro, ¿caiba bΛra jidabi?–

26 Jesuba panusia:

–Mã pañɖa sõberapeɖa abala diaya. Mañ ëberãra
idjía.–

Ara mañɖa pañra sõberapeɖa Jesuba Simoñ Iscar-
iote warra Judaa diasia.

27 Judaba mañ codacarea Satana jΛwaɖa besia.
Mañne Jesuba Judaa jarasia:

–BΛa oya bΛra isabe odua.–

28 BaribΛrΛ ne co duanΛba ni abalba cawadaẽ
basía Jesuba cãrẽ cãrẽã mãwã jarasida.

29 Judaba ãdji parata wagabada buchacara
erobadjia. Mañ bẽrã ãcΛrΛba crĩchasiɖaa Jesuba
dji ewari droma careabemada nẽdomãrẽã jarasida
wa parata neẽ queɖeaa diabi bΛda.

30 Judaba pañra copeɖa ara mañɖa dajadaa
wãsia. Mañra pãĩmanacarea basía.

Jesuba obi bΛ beɖea djiwidi

31 Juda wãnacarea Jesuba jarasia:

---

‡ 13:23 *Jesuare chũmΛda.* Griego beɖeade bΛ bΛa: “Jesumaa tũrĩ
chũta bΛda.” Judiorã Egiptoɖeba ëɖrΛpeɖaɖa quĩrãnebada ewaride
mãwã ne cobadjidaa. “*Jesuba bio quĩrĩã bΛ*” abadjia. Juañba ara
idjida mãwã jarabadjia.

-ΛrābΛrΛ Ācōrēba unubiya mλ, Naλ Djara Edađara dji dromada. Maλ awara mλneba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada.

³² Mλ, Naλ Djara Edađaba Ācōrēra dji dromada unubibΛrΛ, Ācōrēba mλra abarica dji dromada unubiya. Idjia dārāéne maλra unubiya.

³³ Bārāra mλ dji biarā bēra mλa jaraya: mλra bārā ume dārā baéa. § Mλa judiorā bororāa jarada quīrāca nawena bārāa jaraya: bārāba mλra jΛrΛđia, māwāmīna mλ wābΛrΛmaa poya wānaéa.*

³⁴ Mλa obi bΛ beđea djiwidida bārāa jaraya: bārāra bio dji quīrīā beađada. † Mλa bārā bio quīrīā bΛ quīrāca bārā sida abarica dji quīrīānada.

³⁵ Bārāda māwā dji quīrīā pananibΛrΛ, jūmarāba cawāđia bārāra mλ ume nībabadarāda.-

Pedroba Jesu igaraéana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoλ Pedroba Jesua iwidisia:

-Dai Boro, ¿bΛra sāmaa wāi?-

Maλne Jesuba panusia:

-Mλ wābΛrΛmaa bΛra nawena poya wāéa, baribΛrΛ tēābe mλ caidu wāya.-

³⁷ Pedroba iwidisia:

-Dai Boro, ¿sāwāērā mλra bΛ ume poya wāé? Mλra bΛ carea beuida bΛa.-

³⁸ Maλne Jesuba jarasia:

§ **13:33** Mλ dji biarā. Griego beđeade bΛ bΛa “mλ warra zaquerā.”

* **13:33** Juaλ 7:33; 8:21. † **13:34** Mλa obi bΛ beđea djiwididi. Ācōrēba obi bΛ beđea dji drōāda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa.

-¿BΛra mλ carea wārāda beuida bΛca? Wārā arada mλa jaraya: eterre berui naēna bΛa barima ũbea jaraya mλra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirā Zezamaa wāni jarada

¹ Sopua b̄earānada. Ācōrēba aride o bΛda wārāda ījānada. Idjaba mλa aride o bΛ sida wārāda ījānada.

² Mλ Zeza b̄abarima dadjirā duananira baraa. Mλra mamaa wāya bārā b̄adima bia oi carea. Māwāēbara mλa jaraē bacasia.

³ Mλra bārā b̄adima bia ode wāya. Maλbe way-acusa zeya bārā edei carea mλ ume b̄adamārēā.

⁴ Bārāba cawa panΛa mλra sāmaa wāida. Dji o sida cawa panΛa.-

⁵ BaribΛΓΛ Tomába jarasia:

-Dai Boro, adua panΛa bΛra sāmaa wāida. ¿Sāwā maλ ora cawadi?-

⁶ Maλne Jesuba jarasia:

-Maλ ora mλa. Mλneba Ācōrēra wārāda cawa panΛa idjaba zocai b̄ai arada eropanΛa. Mλneba wānaēbΛΓΛ ni abΛda mλ Zezamaa poya jūēnaēā.

⁷ Bārāba mλda wārāda cawa panΛbΛΓΛ, mλ Zeza sida cawa panΛa.* IdibΛΓΛ bārāba idjira cawa panΛa unu panΛ b̄ērā.-

⁸ Maλne Pelipeba idjía jarasia:

-Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara maλba bia bΛa.-

---

* **14:7** *Bārāba mλra wārāda cawa panΛbΛΓΛ, mλ Zeza sida cawa panΛa.* Griego bedeaēde ἄcαΓα cartade bλ bΛa: “Bārāba mλra wārāda cawa pananabara, mλ Zeza sida cawacasiāa.”

⁹ Mañ carea Jesuba jarasia:

-Pelipe, m̃ra dārābΛrΛa bārā ume bΛda. BΛa m̃ra ζwadibiða cawaē bΛca? M̃ unu bΛba m̃ Zeza siða unu bΛa. BΛa ζsāwā jara bΛ “dadjì Zezara daia unubidua”?

¹⁰ ζBΛa ìjāē bΛca m̃ra m̃ Zeza ume ābaa bΛda idjaba m̃ Zezara m̃ ume ābaa bΛda? M̃a beðea bΛra ara m̃djideba beðeaca. ĀtebΛrΛ m̃ Zeza m̃ ume ābaa bΛra m̃neba beðea bΛa. Wārāda m̃neba ne jūmada idjia obaria.

¹¹ Ījānada m̃ra m̃ Zeza ume ābaa bΛda idjaba m̃ Zezara m̃ ume ābaa bΛda. M̃a m̃wā jara bΛ carea bārāba ìjānaē panΛbΛrΛ, m̃a o bΛ carea ìjānada.

¹² Wārā arada m̃a jaraya: bariduaba m̃da ìjā bΛbΛrΛ, m̃a o bΛra idjia biða oya. Wārāda m̃a o bΛ cāyābara idjia auðuara oya, m̃ra m̃ Zezamaa wāi bērā.

¹³ Bārāba m̃da ìjā panΛ bērā m̃ tr̃neba iwidibΛdara m̃a jūma oya. M̃wā m̃neba ebuða baya m̃ Zezara dji dromada.

¹⁴ Wārāda bārāba m̃da ìjā panΛ bērā jūma m̃ tr̃neba iwidibΛdara m̃a oya.

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

¹⁵ Bārāba m̃da wārāda quīrīā panΛbΛrΛ, m̃ beðeara ìjā o panania.†

¹⁶ Mañ bērā m̃ Zezaa iwidiya bārā Carebabarida diabuemārēā. MañgΛra bārā ume ewariza baya.

---

† 14:15 Ījā o panania. Griego beðeade ĀcΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Ījā o pananada.”

17 Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Naļ ējūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca bērā idjaba adua panΛ bērā. Maļne bārābΛΓΛ idjira cawa panΛa, bārā ume bΛ bērā idjaba bārā sode bai bērā.‡

18 Mļa bārāra jērāmārā quīrāca ameēa. Mļra wayacusa bārāmaa zeya.

19 Dārāēne naļ ējūānebemarāba mļra waa ununaēa baribΛΓΛ bārāba mļra ununia. Mļa zocai bai arada erobΛ bērā, bārā biēa zocai bai arada erobeadia.

20 Mļ zedacarea bārāba cawadīa mļra mļ Zeza ume ābaa bΛda, bārāra mļ ume ābaa panΛda, idjaba mļra bārā ume ābaa bΛda.

21 Mļ bedea ūrīpeda ījā o bΛba mļra quīrīā bΛa. AbaΛba mļda quīrīā bΛbΛΓΛ, mļ Zezaba idjira quīrīā baya. Mļa biēa idjira quīrīā baya, idjaba ara mļda idjīa unubiya.–

22 Maļbe dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwīdisia:

–Dai Boro, ģsāwā bΛra dairāa unubi baribΛΓΛ naļ ējūānebemarāa unubiē?–

23 Jesuba panusia:

–Mļ quīrīā bΛba mļ bedeara ījā o baya. Mļ Zezaba idjira quīrīā baya. Maļbe दौर idjimaa zedīa idji ume ābaa panani carea.

24 Mļ quīrīāē bΛba mļ bedeara ījā ocaa. Bārāba ūrī panΛ bedeara mļreēa, ātebΛΓΛ mļ Zeza, mļ Diabuedadea.

25 MaļgΛra mļa bārāa jara bΛa wadibiēa bārā ume bΛ bērā.

‡ 14:17 Bārā sode bai bērā. Griego bedeaēe ΛCΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Bārā sode bΛ bērā.”

26 Barib_ΛΓ_Λ m_Λ Zezaba m_Λ tr_Λneba idji Jaureda diabueya b_Λr_Λ Carebabarida b_Λm_Λr_Λē_Λ. Ācōr_Λē Jau-reba ne jūmada b_Λr_Λa jaradiaya. Idjia b_Λr_Λa jūma m_Λa jaradara quīr_Λnebabiya.

27 M_Λa necai b_Λaida b_Λr_Λ sode ameya. M_Λa dia b_Λ necai b_Λaira na_Λ ējū_Λnebemar_Λba poya diadacaa. Ma_Λ b_Λr_Λ jūmaw_Λy_Λ sopuar_Λnadua. Ne wayar_Λnadua.

28 M_Λa b_Λr_Λa jarasia m_Λra w_Λb_ΛΓ_Λda idjaba waya b_Λr_Λ ume b_Λade zeida. § B_Λr_Λba m_Λda w_Λr_Λda quīr_Λa pan_Λbara b_Λsridacasid_Λaa m_Λ Zezamaa w_Λyana ada carea. M_Λ Zezara m_Λ c_Λy_Λbara dji dromaara b_Λ b_Λr_Λ m_Λra wayacusa b_Λya m_Λdji na_Λr_Λ b_Λdamaa.

29 M_Λa ma_Λg_Λara jara b_Λa w_Λadi m_Λw_Λi naēna, w_Λr_Λda m_Λw_Λb_ΛΓ_Λde b_Λr_Λba i_Λjanam_Λr_Λē_Λ.

30 M_Λra b_Λr_Λ ume d_Λr_Λ b_Λdeae_Λ, na_Λ ējū_Λnebema borora zeb_ΛΓ_Λ b_Λr_Λ. Idjia m_Λra poyaē_Λm_Λna be-abiya.

31 M_Λw_Λ m_Λ Zezaba obi b_Λda m_Λa i_Λya oya. Ma_Λg_Λdeba na_Λ ējū_Λnebemar_Λba cawad_Λia m_Λa m_Λ Zezara bio quīr_Λ b_Λda.

Piradr_Λdadua. W_Λnadr_Λ.-

15

Jesura uva j_Λcara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

---

§ 14:28 Jua_Λ 14:3,18.

–MĀra uva jĀcara dji araa.* MĀ Zezara djibaria.

² MĀ jĀwate zauđacara idjia jŭma tĀcuaya, baribĀrĀ dji zaubada jĀwatera quĩrĀcuita tĀcuabaria biara zauđamārēã.

³ MĀ beđeada ĩjã panĀ bĕrã bārãra jĀwate quĩrĀcuita tĀcuada quĩrĀca biya beaa.†

⁴ MĀ ume ābaa beađadua mĀ bārã ume ābaa bĀ quĩrĀca. JĀcarade caraē bĀ jĀwatera ara iduba za- ucaa. Ara maĀ quĩrĀca bārãda mĀ ume beadaēbĀrĀ zauđaēa.

⁵ MĀra uva jĀcara dji araa. Bārãra mĀ jĀwaterã. MĀ ume ābaa beara bio zaubadaa, mĀra bārã ume ābaa bĀ bĕrã. Bārãba mĀ neē ni cārē siđa Ācōrē itea poya odaēa.

⁶ MĀ ume ābaa bĀĕra mĀ Zezaba āyã batabueya jĀwate zauca quĩrĀca. MaĀ jĀwate purrubadacarea dadjia ābaa bueđapeda babuebadaa.

⁷ Bārãda mĀ ume ābaa beađibĀrĀ, mĀ beđeada ĩjã o pananibĀrĀ, iwidiđadua jŭma bārãba quĩrĀbĀdada. MaĀne mĀa diaya.

⁸ Bārãda bia zauđibĀrĀ unubidia wārãda mĀ ume nĭbabadarãda mĀwã beada. MĀwã unubidia mĀ Zezara dji dromada.

⁹ MĀa bārãra quĩrĀ bĀa mĀ Zezaba mĀ quĩrĀ bĀ quĩrĀca. MaĀ bĕrã mĀ quĩrĀneba pananadua.

---

* **15:1** Antiguo Testamentode jara bĀa Ācōrēba Israelera uva jĀcara quĩrĀca usida, mĀwāmĭna idjia quĩrĀ bađa quĩrĀca āđjirãba odaē basía. AcĀdua Salmo 80:8-16; Isaía 5:1-7; Jeremia 2:21; Eze- quiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. BaribĀrĀ naĀ JuaĀ 15:1de jara bĀa Jesuba o bĀda Ācōrēba quĩrĀ bĀ quĩrĀca. MaĀ carea jara bĀa “uva jĀcara dji ara.” † **15:3** JuaĀ 13:10.

10 M̄la obi ʘΛ bedeada iĵā odibΛrΛ, wārāda m̄l quĩrĩāneba panania. Ara maĵ quĩrāca m̄l Zezaba obi ʘΛ bedea iĵā o ʘΛ bērā idji quĩrĩāneba ʘabaria.

11 Jūma maĵgΛra m̄la jara ʘΛa bārāra m̄l ume bio ʘΛsrida beadamārēā.

12 M̄la obi ʘΛ bedeara naĵgΛa: bārāra dji quĩrĩānadia m̄la bārā quĩrĩā ʘΛ quĩrāca.

13 Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibΛrΛ, ni abaΛba maĵ cāyābara poya biara quĩrĩāra erobaēa.

14 M̄la obi ʘΛ bedeada bārāba iĵā odibΛrΛ bārāra m̄l dji biarāa.

15 M̄la bārāra waa m̄l nezocaada aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha ʘΛra adua ʘΛa. M̄la bārāra m̄l dji biarāana aya. M̄la bārāra cawabisia ne jūma m̄l Zezadeba ūrĩnada.

16 Bārāba m̄lra edadaē basía. M̄labΛrΛ bārāra edasia. M̄la bārāra ʘΛsia wānapeda bia zaudamārēā, idjaba maĵ zaubΛdara dārā droamārēā. M̄la bārāra edada bērā m̄l Zezaba jūma bārāba m̄l tr̄lneba iwidibΛdara diaya.

17 Waya m̄la bārāa jaraya: abarica dji quĩrĩānadia.

Naĵ ějũānebemarāba Jesu iĵā beara quĩrāmabadaa

18 Naĵ ějũānebemarāba bārāda quĩrāma panΛbΛrΛ, cawadadia ādjirāba naārā m̄l da quĩrāmasidada.

19 Bārāda naĵ ějũānebema badabara ādjirāba bārāra quĩrĩācasidaa ādjirānebema bērā. BaribΛrΛ m̄la bārāra naĵ ějũānebemada edasia ādjirā awara beadamārēā. Maĵ bērā bārāra quĩrāmabadaa.

20 Quĩrānebadadia m̄la naĵ jaradara: “Ni abaΛ nezocada idji boro cāyābara auduara ʘΛēa.”‡ MaĵgΛba jara ʘΛa ěberārāba m̄l bedeada iĵā o

‡ 15:20 Juaĵ 13:16.

panΛbΛrΛ, bārã beɖea sida ïjã odia. BaribΛrΛ ãdjirãba m̃da biẽ odi carea êpẽ panΛbΛrΛ, bārã sida biẽ odi carea êpẽnia.

²¹ Bārãra m̃ carea biẽ odia ãdjia m̃ Diabueɖara adua panΛ bêrã.

²² M̃a ãdjirãa jaradiade zedaẽbara ãdjia cadjirua opeɖada carea beɖeade beɖaẽ bacasia. BaribΛrΛ m̃ beɖeada ùrĩpeɖada bêrã poya jaradaẽa adua panasidada ãdjia o panΛra cadjiruada.

²³ AbΛbΛba m̃da quĩrãma bΛbΛrΛ, m̃ Zeza sida quĩrãma bΛa.

²⁴ M̃a ãdjirã quĩrãpita ne ununacada odaẽbara, ãdjirãba cadjirua o panΛ carea beɖeade beɖaẽ bacasia. BaribΛrΛ m̃a oɖara ãdjirãba unusidamĩna m̃ra, m̃ Zeza sida quĩrãma panΛa.

²⁵ M̃awã duanΛa ara ãdjirã leyɖe jara bΛ quĩrãca. Ñawã jara bΛa: “M̃ra beɖea neẽ bΛda quĩrãmasidaa.”§

²⁶ Ācõrẽ Jaure bārã Carebabarira zeya. Idjia wārã beɖeada jarabaria. M̃a idjira m̃ ZezamaΛba diabuebΛrΛɖe idjia m̃nebemada bārãa beɖeya.

²⁷ Bārã biɖa m̃nebemada beɖeadiã, bārãra naãrẽɖaΛba m̃ ume panΛ bêrã.

16

¹ M̃a jũma maŋgΛra bārãa jara bΛa m̃ ïjã panΛra igararãnamãrẽã.

² Judiorãba bārãra ãdjirã dji jΛrebada dedebemada ãyã jΛrecuaɖia. Mañ awara bārã

---

§ 15:25 Salmo 35:19; 69:4.

beadi ewarira zeya. Bārã beabΛdade ãdjirãba crĩchadia Ācõrẽba quĩrĩã bΛda o panΛda.

³ Māwã odia mΛ Zezada, mΛ sida adua panΛ bẽrã.

⁴ BaribΛrΛ mΛã jũma maŕgΛra bārãa jarabΛrΛa, maŕ ewari jũebΛrΛde mΛã jaraðara quĩrãnebadapeda sozarra beadamãrẽã.

Ācõrẽ Jaureba o bΛdebema

MΛã bārã bia mĩgadidebemada naẽna jaraẽ basía bārã ume bada bẽrã.

⁵ BaribΛrΛ mΛra mΛ Diabuedamaa wãya. Māwãmĩna ni abΛΛ bārãnebemaba mΛã iwidiðaðẽ panΛa “bΛra ¿sãma wãĩ?”

⁶ ĀtebΛrΛ bārãra sopua panΛa mΛra wãyana ada bẽrã.

⁷ MΛã wārã arada jaraya: bārã itea biara bΛa mΛra wãida. MΛda wãebΛrΛ bārã Carebabarida zeẽa. BaribΛrΛ mΛda wãibΛrΛ idjira diabueya.

⁸ Ācõrẽ Jaure zebΛrΛde naŕ ejũãnebemarãa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa bΛda, idjaba caida bedeade bΛda. Cawabiya ãdjirãba jũma maŕgΛdebemada ãĩ crĩcha panΛda.

⁹ Ācõrẽ Jaureba ãdjirãa cawabiya mΛ bedea ijãnaca bẽrã cadjirua obadada.

¹⁰ Cawabiya mΛra jipa bΛda mΛ Zezamaa wãna bẽrã. Maŕne bārãba mΛra waa ununaẽa.

¹¹ Idjaba Ācõrẽ Jaureba cawabiya naŕ ejũãnebemarãa wārãda bedeade panΛda, Ācõrẽba naŕ ejũãnebema borora bedeade bΛada ada bẽrã.*

¹² MΛã wadiðida ne zocãrã bārãa jara quĩrĩã bΛa. Maŕra bārãba nawena jũma poya cawadaẽa.

* 16:11 Juaŕ 7:21-24; 8:42-47; 12:31.

13 BaribΛΓΛ Ācōrē Jaureba wārā beđeara cawabibari bērā idji zebΛΓΛđe bārāa jaradiaya wārā beđea Ācōrēneba ze bΛda jūma cawađamārēā. Idjira ara idji crīchadeba beđeaēa, ātebΛΓΛ jūma mĀneba ūrībΛΓΛda jaraya. Idjia bārāa cawabiya nocoarebema ewarīde cārēda sāwāida.

14 Cawabiya mĀra dji dromada, mĀ beđea ūrīpeđa jūma bārāa jaradi ai bērā.

15 Jūma mĀ Zezadera mĀrea. MaĀ carea mĀa jarasia Ācōrē Jaureba mĀ beđea ūrīpeđa bārāa jara-diaida.

Bārāra sopua pananapeđa bΛsridadia

16 Dārāéne bārāba mĀra ununaēa, baribΛΓΛ mĀwānacarea wayacusa dārāéne mĀra ununia.–†

17 MaĀne ĀcΛΓΛ idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidi duanasīdaa:

–Idjia dadjirāa “dārāéne bārāba mĀra ununaēa, baribΛΓΛ mĀwānacarea wayacusa dārāéne mĀra ununiana” a bΛba ¿cārēda jara bΛ? Idji Zezamaa wāyana a bΛba ¿cārēda jara bΛ?

18 MaĀ beđea “dārāéne” a bΛba ¿cārēda jara bΛ? Dadjirāba cawađaē panΛa cārēnebemada beđea bΛda.–

19 Jesuba cawasia ādjia maĀgΛđebemada iwidi quīrīā panΛda. MaĀ carea jarasia:

–MĀa bārāa jarasia dārāéne mĀra ununaēda idjaba mĀwānacarea dārāéne mĀra wayacusa ununida. ¿MaĀgΛđebemada ara bāduba iwidi duanΛēca?

† 16:16 Griego beđeade ĀcΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “MĀdji Zezamaa wāi bērā.”

20 Wārã arada m̃a jaraya: bārãra sopuaba jĩãnia baribΛrΛ naļ ějũãnebemarãra b̃sridadia. Bārãra sopuaba jĩãnimĩna maļ sopuara jõpeda b̃sridadia.

21 Wārãda wērã warra tobΛrΛde pua b̃a idji ewarira jũẽna b̃rã. BaribΛrΛ warra tođacarea maļ puara quĩrãdoabaria idji warra carea b̃srida b̃a b̃rã.

22 Ara maļ quĩrãca bārãra ara nawena sopua panΛa, baribΛrΛ m̃ra wayacusa bārã acΛde zeya. Maļbe bārãra b̃sridadia. Ni abaΛba maļ b̃sridara poya jõbiẽa.

23 MaļgΛ ewaride bārãba ni cãrẽ sida m̃a waa iwididaẽa. Wārã arada m̃a jaraya: bārãba m̃ Zezã m̃ tr̃neba iwidibΛdara idjia diaya.

24 Bārãba wadibida dadji Zezã ni cãrẽ sida m̃ tr̃neba iwididaẽ panΛa. BaribΛrΛ m̃wã iwididibΛrΛ edadia. M̃wã bārãra bio b̃srida beadia.

25 M̃a ne jara b̃deba maļgΛra bārãa jarasia, baribΛrΛ ewari aba m̃ra waa ne jara b̃deba bedeaẽa. ĀtebΛrΛ m̃ Zezadebemada ebuda jaraya.

26-27 Maļ ewaride bārãba m̃ tr̃neba Ācõrẽa iwididia. M̃ra bārãbari Ācõrẽa bedeaẽa, m̃ Zezãaba bārãra quĩrã b̃a b̃rã. Idjia bārãra quĩrã b̃a, m̃da quĩrã panΛ b̃rã idjaba m̃ra Ācõrẽneba zedada ijã panΛ b̃rã.

28 M̃ ZezamaΛba naļ ějũãnaa zesia. BaribΛrΛ m̃a naļ ějũãra ameya m̃ Zezamaa wayacusa wã carea.-

29 Maļbe idji ume nĩbabadarãba jarasidaa:

-ΛrãbΛrΛ b̃a jara b̃ra daima ebuda b̃a. Ne jara b̃deba bedea b̃ãa.

³⁰ ΛrābΛrΛ dairāba cawabΛdaa bΛa ne jūmada cawa bΛda. Daiba iwididi naēna bΛa sāwā panuida cawa bΛa. Mañneba dairāba cawa panΛa bΛra Ācōrēneba zesida.–

³¹ Jesuba jarasia:

–¿ĀrābΛrΛ bārāba wārāda ĩjābΛdaca?

³² Ewari jūeida baḁada jūēbΛrΛa. Bārāra jūma aba aba memenenapeda mΛduba amenia.‡ BaribΛrΛ mΛduba baēa mΛ Zezada mΛ ume bΛ bērā.

³³ Jūma maġΛra mΛa bārāa jarasia mñneba necai beadamārēā. Nañ ějūāne bia mġga beadia, baribΛrΛ ne wayarānada: nañ ějūānebema cadjiruada mΛa poyasia.–

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwidida

¹ Jesuba māwā jaraḁacarea bajānaa acΛpeda jarasia:

–Zeza, mΛ ewarira jūēsia. BΛ Warrara dji dromada unubidua bΛ Warraba bΛra wārāda dji dromada unubimārēā.

² BΛa jūma ēberārāra mΛ jΛwaeda bΛsia. MaġΛrānebemada bΛa mΛā ĩcΛrΛ diasia. MΛa ādjirāa ewariza zocai baيدا diasia.

³ Ewariza zocai beaba cawa panΛa bΛra wārā Ācōrē aba bΛda. Idjaba za bΛa diabueda Jesucritoda cawa panΛa.

⁴ BΛa mΛā nañ ějūāne obidara mΛa jūma osia. Māwā cawabisia bΛra dji dromada.

‡ 16:32 Zacaria 13:7.

⁵ Mañ carea Zeza, m̃ra bΛ quĩrãpita dji dromada bΛdua bΛ ume nañ ějũã oi naẽna dji dromada bæda quĩrãca.

Jesuba idji ume nĩbabadarã carea Ācõrẽa iwidiida

⁶ BΛa m̃a ěberãrã nañ ějũãne bæda λCΛΓΛ diasia. M̃a jũma ãdjirãa bΛra cawabisia. Ādjirãra bΛrea, baribΛΓΛ bΛa m̃a diasia bΛ bedeada jaradiamãrẽã. Ādjia ĩjã o panΛa.

⁷ Mañba cawa panΛa jũma m̃a erobΛra bΛðeba ze bΛda.

⁸ BΛa m̃a jaradara m̃a ãdjirãa jaradiasia. Ādjirãba wãrãda mañ beðeara ĩjãsidaa. Mañ bẽrã cawa panΛa wãrãda m̃ra bΛmaΛba zesida. Wãrãda ĩjã panΛa bΛa m̃ra diabuesida.

⁹ M̃a bΛa iwidiya ãdjirã carebamãrẽã. M̃a bΛa iwidiẽ bΛa nañ ějũãnebemarã carea. ĀtebΛΓΛ bΛa m̃a diadarã careabΛΓΛ iwidi bΛa, ãdjirãra bΛre bẽrã.

¹⁰ Jũma m̃rera bΛrea idjaba jũma bΛrera m̃rea. Ādjirãba o panΛneba m̃ra dji dromada unubi panΛa.

¹¹ M̃ra nañ ějũãne bæça baribΛΓΛ ãdjirãra wadibiða nañ ějũãne panania. Zeza, bΛra bio biya quirua. M̃ra bΛmaa wãbΛΓΛ bẽrã bΛ λbΛaðeba ãdjirãra bio wagadua. BΛa m̃a mañ λbΛara diasia.* Mãwã ãdjirãra cacua aba bΛ quĩrãca bæaðia, dadji cacua aba panΛ quĩrãca.

* **17:11** Ādjirãra bio wagadua bΛ λbΛaðeba. BΛa m̃a mañ λbΛara diasia. Griego bedeade λCΛΓΛ cartade nãwã jara bΛa: “Jũma bΛa m̃a diadarãra bio wagadua bΛ λbΛaðeba.”

12 BΛ ΛbΛadeba m̃a jūma bΛa diaɗarāra naļ
 ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni abaΛda
 aduadaē basía. Ababe dji aduaida baɗadrΛ
 aduasia bΛ beɗeaba jara bΛ quĩrāca wārāda
 m̃awāmārēã.†

13 ArābΛrΛ m̃ra bΛmaa wāya. BaribΛrΛ wadibida
 naļ ējūāne bΛɗe jūma maļgΛra jarabΛrΛa. M̃awā
 m̃ bΛ ume bΛsrīda bΛ quĩrāca ādjirā sida bio
 bΛsrīda panania.

14 BΛa jaraɗara m̃a ādjirā jaradiasia. BaribΛrΛ
 naļ ējūānebemarāba ādjirāra quĩrāma panΛa m̃
 quĩrāca naļ ējūānebemarāé bērā.

15 M̃a bΛa iwidiē bΛa ādjirāra naļ
 ējūānebemada āyā edemārēã, ātebΛrΛ iwidi bΛa
 cadjiruadebemada waga bamārēã.‡

16 Ādjirāra naļ ējūānebemaēa m̃ naļ ējūānebemaē
 quĩrāca.

17 BΛ beɗeaba bΛra wārāda cawabi bΛa. Maļba
 ādjirāra aba bΛ itea bia bΛɗua.

18 BΛa m̃ naļ ējūānebemarā tāēna diabueɗa
 quĩrāca m̃a ādjirāra naļ ējūānebemarā tāēna dia-
 buebΛrΛa.

19 Ādjirā carea ara m̃ɗjida aba bΛ itea bia
 bΛbΛrΛa, ādjirā sida aba bΛ itea bia beaɗamārēã bΛ
 wārāda cawa panΛneba.

Jesuba jūma idji ŷābΛda carea Ācōrēa iwidiɗa

20 M̃a ababe ādjirā carea iwidiē bΛa. ĀtebΛrΛ
 ādjirāba m̃ beɗea jarabΛɗaɗe m̃ ŷābΛda carea
 biɗa iwidi bΛa.

† 17:12 Salmo 41:9; 55:12-15. ‡ 17:15 Cadjiruadebemada.
 Zocārāmaarā maļgΛba jara bΛa diauruda.

²¹ Zeza, bΛra mΛ ume bΛ bĕrĕ idjaba mΛda bΛ ume bΛ bĕrĕ mΛa iwidi bΛa ādjirĕ sida dadji ume cacua aba bΛ quĭrĕca beadamĕrĕ. Mĕwĕ naĭ ĕjũĕne beaba ĭĵĕnia bΛa mΛra diabuesida.

²² BΛa mΛra edasia dadjira ābaa pananamĕrĕ. Mĕwĕ mΛra dji dromada bΛsia. Ara maĭ quĭrĕca mΛa ādjirĕra dji dromada bΛsia dadji ume cacua aba bΛ quĭrĕca pananamĕrĕ.

²³ MΛra ādjirĕ ume bΛ bĕrĕ idjaba bΛra mΛ ume bΛ bĕrĕ dadjirĕra jũma ābaa cacua aba bΛ quĭrĕca panania. Mĕwĕ naĭ ĕjũĕne beaba cawadia bΛa mΛra diabuesida idjaba cawadia bΛa ādjirĕra quĭrĕ bΛda mΛ quĭrĕ bΛ quĭrĕca.

²⁴ Zeza, bΛa naĭ ĕjũĕ oi naĕnaΛba mΛra quĭrĕ bΛa. Maĭ bĕrĕ bajĕne mΛra dji dromada bΛsia. MΛa quĭrĕ bΛa jũma bΛa mΛa diadarĕra mama mΛ ume ābaa beadida bΛa mΛ dji dromada bΛdara ununamĕrĕ.

²⁵ Zeza, bΛra jipa bΛa. Naĭ ĕjũĕnebemarĕba bΛra adua panΛa, baribΛrΛ mΛa bΛra cawa bΛa. Idjaba za bea bida cawa panΛa bΛa mΛra namaa diabuesida.

²⁶ MΛa ādjirĕa bΛra cawabisia. Maĭ awara wadibida auĕuara cawabi baya bΛa mΛ quĭrĕ bΛ quĭrĕca ādjirĕ sida dji quĭrĕ pananamĕrĕ idjaba mΛra ādjirĕ soĕe eropanmamĕrĕ.-

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jũma maĭgΛ jaradacarea Jesura idji ume nĭbabadarĕ sida Cedroĭ do zaque waa quĭrĕrĕ

wāsidaa. Arima néuda basia. Jesura idji ume nībabadarā sida maaaa wāsidaa.

² Juda, Jesu jidabiya baba mañ néura cawa basia, Jesura idji ume nībabadarā ume mama barima zocārā dji jarebadjida bēra.

³ Mañ bēra Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida mañ néudaa pe edesia. Ādjirāra sacerdoterā bororāba, pariseorā bida Juda ume diabuesidaa. Ādjirāba ĩbīrāda idjaba mīāsu sida eropanasidaa.

⁴ Mañne Jesuba jūma sāwāida cawa ba bēra ādjimaa wāpeda iwīdisia:

–Bārāba ¿caida jarā panā?–

⁵ Ādjirāba panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

Jesuba jarasia:

–Māda idjīa.–

Mañne Juda, Jesu jidabiya bāra ādjirā ume basia.

⁶ Jesuba māda idjīada abarāde ādjirāra jēda aradrābdade baecuasidaa.

⁷ Mañbe Jesuba wayacusa iwīdisia:

–¿Caida jarā panā?–

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

⁸ Mañne Jesuba jarasia:

–Māda idjīada asia. Māda jarā panābāra, za duanā ēberārāra idu wābidada.–

⁹ Māwā jarasia idjia naēna jarāda bēra: “Zeza, bā mā diađara ni aba bida aduādaēa.”* Idjia jarāda quīrāca wārāda māwāsia.

---

* 18:9 Juañ 6:39.

10 Mañne Simoñ Pedroba djõbada necoda erobasia. Mañda ãũta edapeda sacerdote dji droma nezoca ϩΛWΛΓΛ jΛwa araarebemada tΛtasia. Mañ nezoca trãra Malco abadaa.

11 Mañ carea Jesuba Pedroa jarasia:

–BΛdji necora wagadua. BΛmaarã ζmã Zezaba mã mĩgayada adara mãa droaida ðΛẽca?–

Jesu Anámaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

12 Mañbe romano sordaorãba Jesura jidadapeda jΛwa jãsidaa. Ædji borora, Æcõrẽ de dromanebema zarrarã sida arima panasidaa.

13 Jesura naãrã ãberã Aná demaa edesidaa. Anára Caipá zãwãrẽ basía. Mañ poade Caipára sacerdote dji droma basía.†

14 Ara mañ Caipába judiorãa jaradoasia biara ðΛda ãberã aba jũmarã carea beuida.‡

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

15 Mañne Jesu ume nĩbabadarã Simoñ Pedroda idjaba dewarada Jesu caidu wãsidaa. Simoñ Pedro ume wãnara sacerdote dji dromaba unubadjia. Mañ bẽrã idjira Jesu caidu eda wãsia sacerdote dji droma de dudaa.

16 BaribΛΓΛ Pedrora eda wãbada dajadaare ðesia. Mañ bẽrã idji ume wãna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wãsia. Dji eda wãbada wagabari wẽrã ume bedepedada Pedrora eda edesia.

17 Mañ wẽrãba Pedroa iwidisia:

† **18:13** Caipára 18 poa sacerdote dji boro basía, poa 18ðeba aba 36ðaa. ‡ **18:14** Juañ 11:50.

-¿BΛ sida Jesu ume nĩbabariẽca?-

Pedroba panusia:

-Mãẽa.-

¹⁸ Mãne sacerdote dji droma nezocarãba, Æcõrẽ de dromanebema zarrarã biða tΛbΛda coa nũmasidaa cũrãsa nũma bẽrã. Coadapeda tΛbΛ cã duanasidaa. Mãne Pedrorã ãdjirã ume tΛbΛ cã nũmasia.

Anába Jesua bio iwidiða

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

¹⁹ Mãbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidiisia idji ume nĩbabadarãnebemada, idjia jaradia badadebema sida.

²⁰ Mãne Jesuba panusia:

-Mãra naã ãjũãnebemarã quĩrãpita ebuda bedea basia. Mã jaradia basia dadjirã dji jΛrebada deza idjaba Æcõrẽ de droma dajada, jũma dadji judiorã ãbaa dji jΛrebada. Ni maãrĩ biða chupea jaraẽ basia.

²¹ ¿Cãrẽ cãrẽã mãa iwidi bΛ? Mãwã oiẽ bΛa. ÆtebΛΛ mã bedea ãrĩpedadarãa iwidiða bΛa. ÆdjirãbΛΛ cawa panΛa mã jaradiaðara.-

²² Jesuba mãwã jarabΛΛde zarra idji caita nũmΛba jΛwajãba Jesu quĩrãdarrade upeða jarasia:

-¿BΛa sacerdote dji dromada wayaẽ bΛca?-

²³ Jesuba panusia:

-Mã biẽ jarasibΛΛ, jaradua mã cãrẽneba biẽ jarasida. BaribΛΛ bia jarasibΛΛ, bΛa ¿cãrẽ cãrẽã mãra usí?-

²⁴ Mãbe Anába Jesura jΛwa jã bΛda Caipámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara bΛ bẽrã.

*Pedroba waya Jesu unucaada ada**Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62*

²⁵ Pedrora waēibida ũta nūmasia tλbλ cã bλda. Mañne ēberārãba idjía iwídisídaa:

-¿Bλ sída jáŕgλ ēberã ume nĩbabariēca?-

Pedroba mērã jarasia:

-Mŕēa.-

²⁶ Mañne sacerdote droma nezoca abaλba Pedroa iwídisia:

-¿Mŕa bλra idji ume néude unuē basica?-

Mañ nezocara Pedroba cλwλrλ tλtada ume dji ēberārã basía.

²⁷ Pedroba wayacusa mērãsia. Ara mãwã jarabλrλde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quĩrãpita bada

²⁸ Mañbe diapededa Jesura Caipá dedeba romanorã boro de dajadaa edesídaa. Jesu edepededa judiorãra mañ de Pretorio abadade eda wãnaē basía ādjirãmaara eda wãsidara Ācõrē quĩrãpita biē panani bērã. Idji quĩrãpita bia ba quĩrĩã panasídaa Egiptodeba ēdrλpedada quĩrãnebabada codi carea.*

²⁹ Mañ bērã Pilatoda ādjirãmaa dajadaa wãpeda iwídisia:†

-Nañ ēberã, bārãba biē jara panλba ¿cãrē cadjiruada osi?-

³⁰ Ādjirãba panusídaa:

---

§ **18:27** Juañ 13:38. * **18:28** Judiorãba jarabadjídaa abaλda judiorãē dede edaa wãsira Ācõrē quĩrãpita biē beida. Acλdua Numero 9:9-11. † **18:29** Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda bλsia. Dji boroda bλsia poa 26deba aba 36 babλrλdaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatomaara edesídaa ādjia preso beara beacara panλ bērã. Aba romanorãba mãwã cawa odida panasídaa.

-NaļgΛba cadjiruada ođaebara dairāba idjira bΛmaa enenaē bacasia.-

³¹ Maļ carea Pilatoba ādjirāa jarasia:

-BārābΛrΛ idjira ededapeda cawa ođadua ara bādji leyba jara bΛ quīrāca.-

Maļne judiorāba jarasidaa:

-Daiba djārāra beabidacara panΛa. BārābΛrΛ beabidida panΛa.-

³² MaļgΛra wārāda māwāsia Jesuba jarada quīrāca. Idjia jarasia sāwā beuida bΛda.‡

³³ Maļbe Pilatora wayacusa dede eđa wāsia. Jesura eđa edebipeđa iwīdisia:

-¿BΛda wārāda judiorā boroca?-§

³⁴ Jesuba panusia:

-¿MaļgΛra bΛa iwīdi bΛca bio cawai carea, wa iwīdi bΛ dewararāba bΛa mΛnebemada māwā jarasida bērā?-

³⁵ Maļ carea Pilatoba jarasia:

-¿Māwāra mΛda judioca? BΛ purubΛrΛ, sacerdote bororābΛrΛ bΛra mΛmaa enesidaa. ¿BΛa cārēda osi ādjirāba māwā ođamārēā?-

³⁶ Jesuba panusia:

-Māra ēberārā boromīna mΛ purura naļ ējūānebemaēa. Naļ ējūānebema badabara mΛ purura djōcasidaa judiorāba mΛ jidarānamārēā. BaribΛrΛ mΛ purura naļ ējūānebemaēa.-

³⁷ Maļ bērā Pilatoba jarasia:

-¿Māēteara wārāda bΛra ēberārā boroca?-

Jesuba panusia:

---

‡ 18:32 Juaļ 3:14; 8:28; 12:32. § 18:33 Luca 23:2de jara bΛa judiorā bororāba Pilatoa maļnebemada jarasidada.

–Māē, bΛa māwā jara quĩrĩā bΛbΛrΛ, mΛra ēberāñā Boroa. BaribΛrΛ mΛra naļ ējũānaa zesia wārā bedeada jaradiai carea.* Jũma wārāare beaba mļ bedeara ĩjābadaa.–

³⁸ Maļne Pilatoba iwiđisia:

–¿Cārēda wārā?–

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Mļa unuēa naļ ēberāba cārē cadjiruada osida.

³⁹ BaribΛrΛ dai romanorāba poaza bārā itea obada quĩrāca odia. Bārā Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrānebabada ewari bēřā mļa preso bΛda aba ēdrΛ bΛya, bārāba jarabΛdada. ¿Bārāba quĩrĩā panΛca mļa za bΛ judiorā boroda ēdrΛ bΛida?–

⁴⁰ Maļne ādjirāba jģua jarasidaa:

–JālgΛēa. ĩBarrabádrΛ ēdrΛ bΛdua!–

Maļ Barrabára mĩā beabada boro basía.†

19

¹ Maļbe Pilatoba Jesura soaba ubisia.

² Māwā bΛde romano sordaorāba borobari rΛ cadada Jesu borode jļ bΛsidaa, idjaba cacua ĩrļ ĩbada pursupursua bΛda jļbisidaa.

³ Maļbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

–ĩBio bia bΛa, judiorā boro!–

* **18:37** Naļ ējũānaa zesia. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Mļa naļ ējũāne tođapeda zesia.” † **18:40** rΛrΛ versioļne jara bΛa Barrabára ne drΛbari basida. BaribΛrΛ Marco 15:7-8de nāwā jara bΛa: “Maļ Barrabára idjiarebema sida romanorā ume dģosidaa. Maļne mĩā quenapedada bēřā idjira preso basia.”

Māwā jaradapeda jΛwajāba idji quĩrādarrade ubadjidaa.

4 Maλbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

-Ūrĩnadia. Mā ēberāra dajadaa eneya bārā quĩrāpita. Māmaarā idjia cadjiruada oē basía.-

5 Jesu dajadaa enebΛdade ΛΓΛ cada borobarida idjaba cacuada jΛbada pursupursua bΛda jΛ basía. Maλne Pilatoba jarasia:

-Za bΛa dji ēberāra.-*

6 BaribΛΓΛ Jesu unubΛdade sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jġua jarasidaa:

-¡Idjira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Maλne Pilatoba jarasia:

-¡BārābΛΓΛ ededapeda crude cachi beadadia! Māmaarā idjia cadjiruada oē basía.-

7 Maλne judiorāba panusidaa:

-Dairāba leyda eropanΛa. Maλ leyde jara bΛ quĩrāca idjira beuida bΛa ara idjida Ācōrē Warraada a bΛ bēřā.-†

8 Maλ bedeā ūrĩside Pilatora bio ne wayasia.

9 Maλbe idji de dromane eċa wayacusa wāpeda Jesua iwidisia:

-¿BΛra sāmabema?-

BaribΛΓΛ Jesuba panuē basía.

10 Māwā bΛde Pilatoba jarasia:

---

* **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside acΛbi quĩrīā basica bΛa Jesura ēberā minijichiaēċa. BaribΛΓΛ Juaλba “ēberā” bΛbΛΓΛde jara bΛca bΛa Jesura Naλ Djara Edadada. AcΛdua Juaλ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16.

-¿Bla panuēca? ¿Adua bla mla bara poya crude cachi beabida idjaba poya ēdrā blāda blāda?-

11 Mañne Jesuba panusia:

-Ācōrēba blāda blādaēbara bla mla ni cārē sida oē bacasia. Mā blā jawađe diapedadaba māwā o quĩrĩa panana bērā blā cāyābara cadjiruada auđuara osidaa.-

12 Mañ ũrĩside Pilatoba crīcha besia Jesura sāwā ēdrā blāda. Baribara judiorāba wetara jĩgua jarasidaa:

-Bla jāñ ēberāda ēdrā blāibara bara romanorā boro ume dji biaēa. Bariduaba ara idjida dji boroada aibara, mañ ēberāra romanorā boro ume dji quĩrĩa.-

13 Pilatoba maḡlada ũrĩna bērā Jesura dajadaa enebisia. Mañbe idji ābuguede chūmesia dejā “mōgara dowa oēa” abadama. Hebreo bedeade Gabata abadaa.

14 Judiorā Egiptodeba ēdrāpedada quĩrānebabada ewarira nurēma bērā ādjirāra ne o panasidaa. Umatipa babode Pilatoba judiorāa jarasia:

-Acadadua. Bārā Borora nama bla.-

15 Baribara ādjirāba jĩgua jarasidaa:

-¡Beabidua! ¡Beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Mañ carea Pilatoba jarasia:

-¿Māwāra mla bārā Boroda crude cachi beabica?-

Mañne sacerdote bororāba panusidaa:

-¡Dairāba dewara borora neē panā! ¡Ababe romanorā borodrā dairā boroa!-‡

‡ 19:15 Ācōrē Bedeade jara bla israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā blāda. Acadua Juece 8:23; 1 Samuel 8:7.

ãdjiza edasidaa.† Idjia dewara jã bada sida edasidaa. MaλgΛra quĩrã tẽũ cajuda neẽ basia, ãtebΛΓΛ λtΛba eða cada basía.

²⁴ Maλne sordaorãba ãdjiduba jarasidaa:

–NaλgΛra cõãnaẽa. Biara bΛa naλ carea ne jemenida caiba edai cawaya.–

MaλgΛra mãwãsia Æcõrẽ Bedeade naẽnaena bΛda quĩrãca: “Mãa cacuade jã badara ãdjiza jedecasiadaa; mãa jã bada edadi carea jemenesidaa.”‡ Wãrãda sordaorãba mãwã osidaa.

²⁵ Jesu crude jira bΛ caita Jesu papada, dji papa djabawẽrãda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa.

²⁶ Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nĩbabari “idjia bio quĩrã bΛ” abadada. Idjira arima nũmasia. Maλne Jesuba idji papaa jarasia:

–Papa, za bΛda bΛ warraa.–

²⁷ Maλbe idji ume nĩbabaría jarasia:

–Za bΛda bΛ papaa.–

Maλ ewarideba λtaa Jesu papara Jesu ume nĩbabari dede babadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

²⁸ Mãwã jaradacarea Jesuba cawasia jũma idjia oida badara osida. Maλne jarasia:

–Mãra opichia nũmΛa.–

MaλgΛra jarasia Æcõrẽ Bedeade jara bΛ quĩrãca.§

---

† **19:23** *Romano sordaorãba Jesu crude cachipeadacarea idjia cacuade jã badada edadapeða dji λrλbemara quĩmãrẽ cõãnapeda ãdjiza edasidaa. Maλ beðeara idjaba nãwã traducida bΛa: “Jesu crude cachipeadacarea romano sordaorã quĩmãrẽ panΛba idjia jã badara ãdjiza abarica edasidaa.”* ‡ **19:24** Salmo 22:18. § **19:28** Salmo 22:15; 69:21.

29 Mañne arima zocoda uva ða oregueaba bira nũmasia. ΛCΛRΛba mañ uva ða oregueaba mōda quiruda ðeguea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru jΛwatede jΛnapeda Jesu itede tēũ nũmasidaa.

30 Jesuba mañ uva ða oregueara dopedã jarasia: –Māa oida ðadara jũma osia.–
Mañbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mĩasuba suda

31 Judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebabada ewarira nurẽma bẽrã ne o panasidaa. Mañ ewari dromara ãnãũbada ewari bẽrã ãdjirãba quĩrĩãé panasidaa ēberãra crude jira ðeada. Mañ bẽrã Pilatoa jarasidaa crude cachi ðeara jĩrũ ðΛapetacuabimãrẽã isabe beudapeda ãdji cacuara mamabemada ãyã ðΛdamãrẽã.

32 Mañ carea sordaorãra wãnapeda Jesu ume crude cachi panΛra aba naãrã jĩrũ ðΛapetasidaa. Ara mañ quĩrãca dewarabema ēberã jĩrũ sida ðΛapetasidaa.

33 BaribΛrΛ Jesuma jũẽsidade unusidaa idjira beudoasida. Mañ bẽrã idji jĩrũra ðΛapetadaē basia.

34 Mãwã ðΛde sordaoba Jesu orrode mĩasuba susia wãrãda beusi cawaya. Ara mañda oara, ða sida erozoasia.

35 Nañ carta ðΛdaba wãrãda mañra unusia. Idjia jara ðara wãrãa.* Idjia cawa ðΛa wãrã beðeada jara ðΛda bãrã bida soðeba ãjãnamãrẽã.

---

* **19:35** Juañba jara ðΛa Jesura beuda bẽrã wãrãda ēberã basida. Juañ drõã ðaside ΛCΛRΛba jarabadjidaa Jesura ēberã quĩrãca basida baribΛrΛ nañ djarada edaē basida.

³⁶ Jūma maḷgara wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade b́a b́a quĩrāca. Nāwā b́a b́a: “Idji b́awarara ni aba bida b́adaēa.”†

³⁷ Idjaba Ācōrē Bedeade naḷ sida b́a b́a: “Ādjia supeadara acadia.”‡

Jesu tḷbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jūma māwānacarea judio Jose abadada Pilatoma wāsia. Maḷ Josera Arimateadebema basía. Idjira Jesu ume nĩbari basía, baribara ni abaa jaraca basía dewara judiorāda waya b́a b́rā. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia tḷbaride edei carea. Maḷ b́rā Pilatoba idu edebisia. Ara maḷda Joseba Jesu cacuara edade wāpeda tḷbaride edesia.

³⁹ Maḷ awara Nicodemo,§ naēna Jesuma diamasi bedeade ze badaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Maḷ zḷgara 34 kilo basica b́a.*

⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda maḷ pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Podapeda idji cacuara maḷ wua torroba b́rā b́sidaa judiorāba tḷbaridi naēna obada quĩrāca.

⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda basia. Maḷ néude beuda tḷbaribada uriada basia mōjē coroda djiwidida. Mama beudara wadibida b́daca basía.

---

† **19:36** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ **19:37** Zacaria 12:10. § **19:39** Juaḷ 3:1-15. * **19:39** 34 kilo. Griego bedeade b́a b́a dji zḷgara cien litrada. Maḷba jara b́a 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tūāpa panla. Dji querara pora basía.

42 Mañ uriara caita ɓΛ bërã idjaba judiorã ãnãũbada ewarira jũẽboɔ bërã Jesura mama tɓarisidaa.

20

Jesu ãrẽbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapedeɗa waɗi pãimaena Jesu tɓaripedadamaa wãsia. JũẽbΛrΛɗe unusia mɔgara waibΛa uria jũãtrΛ baɗara orrocawa cobΛda.

² Mañ carea pira wãsia Simoñ Pedromaa. Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩã ɓΛ” abadara mama ɓasia. Jũẽpeda jarasia:

–Dadjirã Borora idji tɓaripedadamaΛba ãyã edesidaa. Daiba adua panΛa sãmaa edesidada.–

³ Mañbe Jesu ume nĩbapedadarã Pedroda idjaba dewarada Jesu tɓaripedadamaa wãsidaa.

⁴ Umena pira wãsidaa, baribΛrΛ dewarabemara Pedro cãyãbara isabeara pira wãna bërã Jesu tɓaripedadama naãrã jũesia.

⁵ Jũẽpeda eɗa acΛi carea eɗaa ɓarrusia. Mañne wua Jesu cacua ɓΛrã baɗara arima tabΛda unusia, baribΛrΛ eɗaa wãé basía.

⁶ Simoñ Pedrora idji jĩrũare jũẽpeda uriade eɗa wãsia. Idjia biɗa unusia Jesu cacua ɓΛrã baɗa wuara arima tabΛda.

⁷ Mañ awara unusia wua Jesu boro ãnẽbari baɗada. BaribΛrΛ maãgara dewarabema wua ume ãbaa ɓaé basía, ãtebΛrΛ jĩga ɓeɗá cobasia.

⁸ Mañbe naãrã jũena sida eɗaa wãsia. Wua mãwã tabΛra unuside wãrãda ãjãsia Jesura ãrẽbasida.

9 BaribΛΓΛ ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu ārēbaida bΛdebemada bΛ bΛda.*

10 Maļbe Jesu ume nībapedadarāra ādji panana-maa jēda wāsidaa.

*Jesuba Maria Magdalenaā ara idjida unubida
Marco 16:9-11*

11 Maļmisa Mariara uria icawa jīā bāsia. Māwā jīā bΛba edaa bārrusia eda acΛi carea.

12 Maļne bajānebema nezocarā cacuade jΛbada torroa jΛ panΛda umé eda unusia. Aba Jesu bada boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji jīrū badaare chūmasia.

13 Ādjia iwīdisidaa:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīā bΛ?–

Maļne idjia panusia:

–Mā Boro Jesuda edesidaa. Māa adua bΛa sāmaa edesidada.–

14 Ara māwā jarabΛΓΛde Mariara āyā pΛΓΛwasia. Maļne Jesuda unusia baribΛΓΛ cawaē basía Jesuda māwā bΛda.

15 Jesuba idjía iwīdisia:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīā bΛ? ¿Caida jΛΓΛ bΛ?–

Mariaba crīchasia néu wagabarida māwā bΛda.

Maļ bērā jarasia:

–BΛa Jesu cacuada āyā edesibΛΓΛ, māa jaradua sāma bΛsida māa āyā tΛbaride edei carea.–

16 Maļne Jesuba trĀ jarasia:

–¡Maria!–

---

* 20:9 Ācōrē Bedeade bΛ bΛda. ΛcΛΓΛmaarā Juaļba jara bΛa Salmo 16:8-11; Isaía 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levitico 23:11. BaribΛΓΛ dewararāmaarā Juaļba jara bΛa jūma Antiguo Testamentoda.

Mariaba araa acΛpeda –¡Raboni!– asia. (Mañra hebreo bedede jara bΛa “Jaradiabari.”)

17 Jesuba jarasia:

–Mñra bΛrΛrãdua mñ Zezamaa wadi wãé bΛ bërã. Jãñbe mñ djabarãmaa wãpeda jaradua mñ Zezamaa wãbΛrΛda. Idjira bãrã Zezaa. Mñ ãcõrëa idjaba bãrã ãcõrëa.–

18 Ara mañda Maria Magdalenara Jesu ume nĩbabadarãmaa wãpeda jarasia:

–Mña dadjirã Boroda unusia.–

Mañ awara Jesuba jaradara jũma nëbΛrΛsia.

Jesuba edadarãa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

19 MañgΛ ewarira nabema ewari domianebema basía. Queudacarea Jesu ume nĩbabadarãra dede eda äbaa dji jΛre panasidaa. Dewararã judiorãda waya panΛ bërã dji eda wãbadara bio jũãtrΛ nũmΛsidaa. Mañne Jesura cawaëne eda odjasia. ãdjirã ësi nũmepeda jarasia:

–¡Mërã! ¡Necai duananadua!–†

20 Mañ jarapeda idji jΛwada, idji orro sida ädjirãa acΛbisia. Dadjirã Boro unubΛda carea bΛsridasidaa.

21 Mañbe Jesuba wayacusa ädjirãa jarasia:

–Necai duananadua. Mñ Zezaba mñ nañ ëjũãnaa diabueda quĩrãca mña bãrãda puru bæaza dia-bueya.–

22 Mãwã jarapeda ädjirãmaa jãrãpuasia.‡ Jãrãpuapeda jarasia:

† 20:19 ¡Necai duananadua! Judiorãba mãwã saludabadaa.

‡ 20:22 Genesi 2:7; Ezequiel 37:1-14.

-Ăcōrē Jaurera edadadua.Š

²³ Ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quĩrādoadibΛΓΛ, maλba jara bΛa Ācōrēba maλ cadjiruara quĩrādoasida. Idjaba ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quĩrādoadaēbΛΓΛ maλba jara bΛa Ācōrēba maλ cadjiruara quĩrādoae bΛda.-

Jesuba Tomás ara idjida unubida

²⁴ Tomásra Jesuba edada doce panΛnebema basía. Idji ĩyāgada trĭra Mĩguiso abadjidaa. * Jesu odjaside idjira waabemarā ume baē basía.

²⁵ Maλ bērā idjía jarasidaa:

-Dairāba dadjirā Borora unusidaa.-

BaribΛΓΛ Tomásra jarasia:

-Mĭdji dauba idji jΛwa clavoba cachipeadada unuēbΛΓΛ, idjaba mĭ jΛwa jĩwĩnĩda dji clavo cachi baadade berajuēbΛΓΛ, idjaba mĭ jΛwada idji orrode berajuēbΛΓΛ, idji ĭrēbadara mĭra ĩjāéa.-

²⁶ Ocho ewari badacarea Jesu ume nĩbabadarāra wayacusa dede eda ābaa dji jΛre duanasia. Małne Tomás sida basía. Māwā panΛne dji eda wābadara bio jũātrΛ nũmΛmĩna Jesura cawaēne odjasia. Ādjirā ēsi nũmepeda Jesuba jarasia:

-jMērā! jNecai duananadua!-

²⁷ Māwā jarapeda Tomásra jarasia:

-BΛ jΛwa jĩwĩnĩra nama berajudua, mĭ jΛwaza acΛdua, idjaba bΛ jΛwara mĭ orrode berajudua. Waa ĩjāé bārādua, ātebΛΓΛ ĩjādua mĭra wārāda ĭrēbasida.-

---

Š 20:22 Ācōrē Jaure edapedadadebemada acΛdua Hecho 1:4-8; 2:1-4. * 20:24 Mĩguiso. Griego bedade Dídimo bĭ bΛa.

28 Mañne Tomába jarasia:

–¡Mǎ Boro! ¡Mǎ Ācōrē!–

29 Māwā bΛde Jesuba idjía jarasia:

–BΛa mǎra unubΛra bērǎ ĩjǎbΛra. ¡BaribΛra ēberǎrǎba mǎra ununaēmǎna ĩjǎnibΛra, bio bia beadia!–

Naǎ carta ꝑcǎrē cǎrēǎ bΛsi?

30 Jesuba dewara ne ununacada idji ume nĭbabadarǎ quĭrǎpita zocǎrǎ osia, baribΛra jŭma maǎgΛra naǎ cartade bΛĕa.

31 BaribΛra jŭma naǎgΛra bΛsia bǎrǎba Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraĕada, Ācōrē War-rada ĩjǎnamǎrēǎ. Māwǎ ĩjǎnibΛra idjideba zocai bai arada erobeadia.

21

Jesuba idji ume nĭbabadarǎ siete panΛrǎa idji un-ubida

¹ Māwǎnacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nĭbabadarǎa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nǎwǎ basía:

² maǎ ewaride ābaa panasidaa Simoǎ Pedroda, Tomá idji ĩyǎgǎda trǎra “Mĭguiso” abadada, Natanael Galileade bΛ puru Canánebemada, Zebedeo warrarǎda, idjaba dewararǎda umé.

³ Māwǎ panΛne Simoǎ Pedropa jarasia:

–Mǎra beda beade wāya.–

Mañne ādjirǎba jarasidaa:

–Dairǎ sida bΛ ume wǎnia.–

Ara maǎda jǎbade badodapeda wāsidaa. Māwǎmǎna maǎ diamasi bedara jidadaĕ basía.

* 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

4 Diapededa Jesuda ìbΛde nūmasia baribΛΓΛ ãdjia unusidamīna adua panasidaa Jesuda māwā bΛda.

5 Māwā bΛde Jesuba ãdjirāa jīgua iwīdisia:

–Warrarā, ¿bedara jidasidaca?–

Ãdjia panusidaa:

–Jidadaē basía.–

6 Jesuba jarasia:

–Māēteara jΛwa araare baribuedadua. Mañne jidadia.–

Ara mañda idjia jaradaare baribuesidaa. Mañne ãtarrayara poya errebaridaē basía bedara zocārā jidapedada bērā.

7 Mama basia Jesu ume nībabari “Jesuba bio quīrīā bΛ” abadada. MañgΛba Pedroa jarasia:

–jĭālgΛra dadjirā Boroa!–

Simoĭ Pedrorra cacua egoda basia. Mañ ēberāra dadjirā Boroda ūrīsīde ara mañda idjia cacuada jĭbarira jĭpeda daiĭu tēū dogosia.

8 BaribΛΓΛ waabemarāra doya arīde panΛ bērā ãtarrayara bedaba bira bΛda jābadeba ìbΛdaa errebari edesidaa. Doya jūēni carea dji tΛmΛara cien metro basica bΛa.

9 Drua badocuasidade tΛbΛda urua bΛda unusidaa. Beda bá bΛda idjaba paĭ ābuda sida unusidaa.

10 Jesuba jarasia:

–Bārāba beda jidapedadada ĩcΛΓΛ enenadua.–

11 Ara mañda Simoĭ Pedrorra jābadaa wāpeda ãtarrayara ìbΛdaa errebari enesia. ãtarrayara beda waibΛa beaba bira basia. 153 juachasidaa. BaribΛΓΛ zocārā jidasidamīna dji ãtarrayara cōāē basía.

12 Mañbe Jesuba jarasia:

-Ne code zedadua.-

Mañne ãdjirãba wayasidaa idjira caida iwidiidi carea. Cawasidaa idjira dadjirã Boroda.

¹³ Mãwã panΛne Jesuba paλra edapeda ãdjirãa diasia. Æeda sida diasia.

¹⁴ Maλba ðarima ùbea babΛra basía Jesu ãrëbadacarea ara idjida idji ume nĩbabadarãa unubibΛraΛda.

Jesuba Pedro waya edada

¹⁵ Ne copedadacarea Jesuba Simoλ Pedroa iwidiisia:

-Simoλ, Joná warra, ¿bΛa mλra biara quĩrĩã ðaca za ðeaba mλ quĩrĩã panΛ cãyãbara?–†

Pedroba panusia:

-Mãe mλ Boro, bΛa cawa ðΛa mλa ðara quĩrĩã ðΛda.-

Jesuba jarasia:

-Mλ ïã ðeara bio waga ðadua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedroa iwidiisia:

-Simoλ, Joná warra, ¿mλra quĩrĩã ðaca?–

Pedroba panusia:

-Mãe mλ Boro, bΛa cawa ðΛa mλa ðara quĩrĩã ðΛda.-

Jesuba jarasia:

-Mλ ïã ðeara bio waga ðadua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

¹⁷ Jesuba wayacusa iwidiisia:

-Simoλ, Joná warra, ¿mλra quĩrĩã ðaca?–

---

† **21:15** ΛcaΛmaarã Jesuba nãwã iwidi ðΛa: “¿bΛa mλra biara quĩrĩã ðaca ne jũma cãyãbara?”

Maḷgḷba ḅarima ũbea iwidibḷḷḷ basía. Pedrora sopua nūmesia, Jesuba ḅarima ũbea abarida iwidida bēṛā. Maḷbe idjia jarasia:

–Mā Boro, bḷa ne jūmada cawa ḅḷa. Bḷa cawa ḅḷa mḷa bḷra quĩrĩā ḅḷda.–

Jesuba jarasia:

–Mā ĩjā ḅeara bio waga ḅadua oveja zaquerā wagabari quĩrāca.

¹⁸ Wārā arada jaraya: cūdraeda bḷduba djiobad-
jia bḷdji wā quĩrĩābḷḷḷmaa wāi carea. Baribḷḷḷ bḷ
drōā ḅedacarea dewararāba bḷ jḷwara jiradapeda
ōgo djiodia. Maḷbe ededia bḷ wā quĩrĩāé ḅḷmaa.–‡

¹⁹ Maḷ jara ḅḷdeba Jesuba cawabisia Pedrora
sāwā beuida, idji beubḷḷḷdeba ēberārāba
cawadamārēā Ācōrēra dji dromada. Māwā
jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

–¡Mā ume nĩbadua!–

Jesu, idjia bio quĩrĩā bḷ ume

²⁰ Pedroba jēda acḷpeda Jesu ume nĩbabari “Je-
suba bio quĩrĩā bḷ” abadara caidu zebḷḷḷda un-
usia. Maḷgḷra Jesu caita chūmasia Egiptodeba
ēdrḷpedada quĩrānebabada cobada cosidade. Idjia
iwidisia: “Dai Boro, ¿caiba bḷra jidabi?”§

²¹ Pedroba maḷgḷ ēberā unupeda Jesua iwidisia:

–Mā Boro, za zebḷḷḷra ¿sāwā bai?–

²² Jesuba panusia:

–Mḷa quĩrĩā ḅḷbḷḷḷ idjira zocai ḅaida aba mḷ
waya zebḷḷḷdaa ¿bḷa maḷda sāwāi? Mḷa quĩrĩā
ḅḷa bḷra mḷ ume nĩbaida.–

‡ 21:18 Maḷgḷba jara ḅḷa Pedro jidaapeda beadidebemada.

§ 21:20 Juaḷ 13:25.

²³ Mãwã jarada carea zocãrã djabarãba crĩchasiđaa Jesuba bio quĩrĩã ðabadara beuẽda. Baribãrã Jesuba jaraẽ basía idjira beuẽda. ãtebãrã jarasia: “Mãa quĩrĩã ðãbãrã idjira zocai ðaida aãa mã waya zebãrãđaa, ¿bãa mãda sãwãĩ?”

²⁴ Ara mã Jesu ume nĩ ðadaba mãñebemada jara ðãa idjaba naã cartade nãwã ðãbãrãã. Dad-jirãba cawa panãa idjia jara ðãra wãrãda.

Jesuba mã audu ne zocãrã ođã

²⁵ Wadi baraa Jesuba ocuadara. Baribãrã jũma mãgãda cartade aãa aãa ðãbãdabara, mãmaarã mã carta ðãcuadara naã duđa araẽ bacasia.

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e